

№ 7 (625) 16 лютого 2012 року

# ПРОФСПІЛКОВІ

www.psv.org.ua

всеукраїнська профспілкова щотижнева газета

# ВІСТІ

ГРОМАДСЬКА ПРИЙМАЛЬНЯ

ДЕНЬ ВІДКРИТИХ ДВЕРЕЙ  
У ФЕДЕРАЦІЇ ПРОФСПІЛОК



5

СПЕЦВИПУСК

# СОЦІАЛЬНА СПРАВЕДЛИВІСТЬ



В УКРАЇНІ ВПЕРШЕ ВІДЗНАЧАТЬ  
МІЖНАРОДНИЙ ДЕНЬ НА ДЕРЖАВНОМУ РІВНІ 4

**6** СПРАВЕДЛИВІСТЬ – ДЛЯ ВСІХ

**10** КОНВЕНЦІЇ МОП ЗНАЧЕННЯ ДЛЯ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО МИРУ

**11** ЦІНА РОБОЧОЇ СИЛИ: КОЛИ ДОСЯГНЕМО ЄВРОСТАНДАРТІВ?

**12** ЮРИДИЧНІ КОНСУЛЬТАЦІЇ



## ВІЗИТ

НЕБАЙДУЖІСТЮ ТА АКТИВНІСТЮ  
ДОСЯГАЄТЬСЯ ОНОВЛЕННЯ

На Рівненщині, в рамках днів Федерації профспілок України в регіонах та підготовки до відзначення Дня соціальної справедливості, з робочим візитом перебував заступник Голови ФПУ Сергій Кондрюк.

Метою поїздки було найбільш повне інформування широкого профспілкового загалу про дії керівництва та Президії ФПУ, спрямовані на вдосконалення соціального діалогу і продовження позитивних тенденцій у співпраці з владою. Разом з головою Федерації профспілок області Миколою Сірюком та головою обласної освітянської профспілки Юрієм Кравцем він зустрівся з профспілковим активом Рівненського національного університету водного господарства. На зустрічі обговорювалися проблеми соціально-економічного стану країни. Змістовно пройшла зустріч із представниками профспілкового активу ПАТ «Волинь-Цement». Профспілковий актив насамперед цікавив новий Трудовий кодекс, проект якого розробляється спільно профспілками та роботодавцями. Сергій Кондрюк запев-

нив, що ФПУ зробить усе для того, щоб цей документ сприяв розвитку економіки, а не посилював експлуатацію робітничого люду стороною власника.

На завершення візиту заступник Голови ФПУ зустрівся з керівниками обласних галузевих об'єднань та лідерами профкомів найбільших первинних профспілкових організацій області. На зустрічі Сергій Кондрюк докладно зупинився на позиції профспілок щодо державного бюджету України на 2013–2014 роки, нового Податкового кодексу та пенсійної реформи. Також Сергій Михайлович наголосив, що керівництво ФПУ завжди відкрите для співпраці та уважно вивчає пропозиції, які надходять із регіонів, від кожного члена профспілки.

**ФЕДЕРАЦІЯ ПРОФСПІЛОК  
РІВНЕНСЬКОЇ ОБЛ.**

НА ШЛЯХУ ДО ПОБУДОВИ  
СПРАВЕДЛИВОГО СУСПІЛЬСТВА

Нещодавно відбулася зустріч профспілкового активу Черкаської області із заступником Голови Федерації профспілок України Григорієм Осовим.

У вступному слові голова ФПО Петро Шевченко наголосив на важливості відзначення Дня соціальної справедливості, оскільки це питання стосується кожного мешканця країни і Черкаської області зокрема. На жаль, нині за рівнем заробітної плати в Україні область посідає 17-те місце. Також викликає тривогу питання зайнятості населення області, а отже, має стати темою серйозної розмови соціальних партнерів, і його запропоновано розглянути на колегії Черкаської облдержадміністрації. Особливо Петро Шевченко зупинився на темі ціноутворення, яке стосується предметів першої необхідності.

Григорій Осовий зазначив, що День соціальної справед-

ливості має привернути увагу суспільства, органів державної влади та органів місцевого самоврядування до вирішення питань, що стосуються соціальної справедливості, побудови в Україні справедливого суспільства. Головною серед усіх означених проблем залишається забезпечення гідної праці людини. Під час зустрічі представники галузевих профспілок області обговорювали питання та надавали пропозиції щодо створення робочих місць, перерахунку пенсії непрацюючим пенсіонерам, вчасної виплати зарплати, ефективного використання профспілкових внесків тощо.

**ФЕДЕРАЦІЯ ПРОФСПІЛОК  
ЧЕРКАСЬКОЇ ОБЛ.**

## ЧИТАЙТЕ В НАСТУПНОМУ НОМЕРІ

«ВИРІШЕННЯ ТРУДОВИХ СПОРІВ В УКРАЇНІ»

14 лютого в Києві відбувся стартовий захід, присвячений презентації шведсько-українського проекту «Вирішення трудових спорів в Україні».

## ДІАЛОГ

ПРЕЗИДЕНТ  
ПІДТРИМУЄ  
ІНІЦІАТИВУ ФПУЩОДО ПОСИЛЕННЯ  
ДІАЛОГУ ВЛАДИ ТА  
ПРОФСПІЛОК

10 лютого відбулася робоча зустріч Президента України Віктора Януковича з Головою ФПУ Юрієм Куликом.

Під час зустрічі Президент України наголосив на важливості розширення соціального діалогу між державою, професійними спілками та роботодавцями в здійсненні економічних і соціальних реформ для значного підвищення рівня життя громадян України.

Глава держави також наголосив на розумінні владою важливої ролі профспілок як представників громадянського суспільства, насамперед у реалізації й захисті трудових та соціально-економічних прав людей праці.

Голова ФПУ також порушив низку питань,



зокрема щодо вдосконалення соціальної складової Державного бюджету України на 2012 рік, легалізації зайнятості та заробітної плати, погашення заборгованості із зарплати, посилення без-

пеки праці, ефективного поєднання державного і громадського контролю за дотриманням трудового законодавства, подолання бідності тощо.

**МЕДІА-ЦЕНТР ФПУ**

## ЗУСТРІЧ

ОЛЕКСАНДР ПОПОВ: «СТАБІЛЬНИЙ КОНСТРУКТИВНИЙ  
ДІАЛОГ ІЗ ТРУДОВИМИ КОЛЕКТИВАМИ – ЗАПОРУКА  
ЕФЕКТИВНОГО ТА ДЕМОКРАТИЧНОГО РОЗВИТКУ СТОЛИЦІ»

У рамках заходів з нагоди відзначення Дня соціальної справедливості 14 лютого в Будинку спілок відбулася робоча зустріч Голови Федерації професійних спілок України Юрія Кулика та голови Київської міської державної адміністрації Олександра Попова з профспілковим активом Києва.

Захід вів голова Об'єднання профспілок і профорганізацій у м. Києві Валентин Мельник, який наголосив на важливості й актуальності зміцнення соціального діалогу між державною владою і профспілками заради реалізації реформи у соціальній та економічній сферах.

Юрій Кулик у своєму виступі торкнувся багатьох аспектів діяльності ФПУ, серед яких, зокрема, налагодження співпраці профспілок із владою, основним лейтмотивом діалогу яких є питання соціальної справедливості. Так, Голова ФПУ поінформував присутніх про підсумки зустрічі представників українських профспілок із Прем'єр-міністром Миколою Азаровим та підтримання урядом профспілкових ініціатив. Також Юрій Кулик розповів про нещодавню зустріч із Президентом України Віктором Януковичем, під час якої було обговорено низку важливих питань: підвищення зарплати, зайнятості населення, відновлення роботи підприємств, а також розвитку громадянського суспільства й зростання ролі профспілок. Відзначив Юрій Миколайович і зміцнення контактів із Федерацією роботодавців України та безпосередньо з її



головою Дмитром Фірташем, зазначивши, що 20 лютого, в День соціальної справедливості, відбується чергове засідання Національної тристоронньої соціально-економічної ради. Під час спілкування з профактивом столиці Юрій Миколайович торкнувся також таких важливих питань, як боротьба з бідністю, підвищення зарплат, прийняття закону трудової людини – Трудового кодексу, підготовка тексту нової Генеральної угоди, проблеми майнового комплексу ФПУ тощо. На завершення Голова Федерації зазначив, що «профспілкам потрібно працювати не під крилом влади», а стати її партнером, який завжди на варті прав та інтересів людини праці. «І влада, і роботодавці будуть рухатися тільки з

профспілками сильними, організаційно міцними. Тут нам ще є над чим працювати, насамперед підвищуючи авторитет первинних профспілкових організацій, які перебувають найближче до людей».

У свою чергу, голова КМДА Олександр Попов підкреслив, що стабільний конструктивний діалог із трудовими колективами міста, зокрема через профспілки, – запорука ефективного та демократичного розвитку столиці: «Я вам відверто повинен сказати, що до певного часу міська адміністрація була не готова до такого діалогу. Київ сам не розумів своїх пріоритетів та напрямів розвитку. З прийняттям Стратегії розвитку міста до 2025 року ми чітко окреслили всі економічні та

соціальні вектори нашої активності. Ми визначили мету, до якої впевнено рухаємося, знаємо свої головні завдання перед киянами. І їхня реалізація можлива лише в контексті розквіту столичної економіки, тобто киянських підприємств, і зростання трудових доходів киян, як важливої умови загальних позитивних змін». Також голова КМДА закликав представників трудових колективів міста взяти участь у реалізації Стратегії розвитку Києва. Зокрема, надати свої пропозиції щодо покращення транспортної інфраструктури і соціального забезпечення, формування столичного стандарту здоров'я.

**ОЛЕНА ОВЕРЧУК, «ПВ»  
ФОТО АНАТОЛІЯ ЛИСЕНКА**

**КРУГЛИЙ СТІЛ**

**БЕЗПЕКА  
І ЗАХИЩЕНІСТЬ ПРАЦІВНИКІВ**



15 лютого Федерація профспілок України провела круглий стіл на тему «Перспективи об'єднання наглядових повноважень державних органів у сфері праці, його впливу на рівень безпеки і захищеність працівників». Під час заходу обговорювалась низка питань, зокрема проекти указів Президента України та пропозиції сторін соціального діалогу щодо реформування органів державного нагляду в сфері праці.

У рамках засідання круглого столу відбулася прес-конференція «Державний нагляд у сфері праці: що необхідно для вдосконалення?» за участю заступника Голови ФПУ Сергія Українця, голови Державної інспекції з питань праці Андрія Черкасова, голови Державної служби гірничого нагляду та промислової безпеки Олександра Хохотви, експерта Міжнародної організації праці Жоакіна Нуеша.

За словами Сергія Українця, основна мета такого заходу – привернути увагу суспільства до ситуації, яка склалася нині в сфері державного нагляду, контролю за дотриманням законодавства, безпеки праці тощо. Під час зустрічі з представниками ЗМІ предметом обговорення була пропозиція органів влади щодо можливого реформування органів державного нагляду в сфері праці. Йшлося, зокрема, про конкретні варіанти об'єднання наглядових повноважень державних органів у сфері дотримання трудових прав. Фахівці висловили свою думку щодо того, як об'єднання вплине на рівень

безпеки і захищеність працівників і якою бачать майбутню державну інспекцію сторони соціального діалогу. Чи не основним в обговоренні стало питання, яким чином забезпечити відповідність законодавства України нормам конвенцій МОП.

Нагадаємо, раніше Міністерство юстиції України підготувало проекти указів Президента, у яких пропонується створити єдину Державну інспекцію з питань праці, гірничого нагляду, промислової і техногенної безпеки, що має поглинути Держпраці, Держгірпромнагляд і Держтехногенбезпеки.

«Профспілки висловлюють занепокоєння посиленням негативних тенденцій у сфері нагляду за дотриманням законодавства про працю в Україні, спробами через зміни до законодавства різко обмежити інспекційні можливості відповідних державних органів, мотивуючи це економічним врегулюванням.

Сьогодні як ніколи необхідно зберегти дієву, впливову систему нагляду (контролю) за охороною праці та не допустити її руйнування», – наголосив Сергій Українець. Нині в Україні порушуються права мільйонів працівників, щонайменше два мільйони людей працюють без оформлення трудових відносин і без соціальних гарантій, а понад 200 млрд грн зарплати виплачується без сплати податків і пенсійних внесків. Україна має одні з найгірших показників із гарантування права на безпечні умови праці. Рівень виробничого травматизму залишається одним із найвищих в Європі, за останні два роки збільшилася кількість випадків травматизму зі смертельними наслідками. Зростає рівень захворюваності та смертності від професійних хвороб, тим часом десятки тисяч випадків виробничого травматизму приховуються, а значна частина зареєстрованих – не пов'язуються із виробництвом.

**Докладнішу інформацію читайте у наступному номері «ПВ».**

**ЗУСТРІЧ**



**ФПУ ПРОТИ БІДНОСТІ ТА НЕРІВНОСТІ**

10 лютого в Будинку спілок відбулася зустріч Голови ФПУ Юрія Кулика з представниками регіональних засобів масової інформації. Під час заходу Юрій Миколайович порушив кілька актуальних питань. Так, зокрема, йшлося про День соціальної справедливості в Україні, що відзначатиметься в нашій країні вперше, участь делегації ФПУ в 50-й сесії Комісії ООН із соціально-го розвитку тощо.

**ДЕНЬ СОЦІАЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ**

Традиційно, починаючи з 2009 року, 20 лютого відзначається Всесвітній день соціальної справедливості, запроваджений Організацією Об'єднаних Націй. Протягом кількох років ФПУ здійснювала наполегливу роботу з метою запровадження святкування Дня соціальної справедливості в нашій державі.

За словами Юрія Кулика, відзначення цього дня на державному рівні – це один привід привернути увагу українського суспільства, органів державної влади та місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання, громадських організацій до вирішення питань соціальної справедливості та необхідності консолідації зусиль для її забезпечення.

**ФПУ ПРОТИ БІДНОСТІ**

Під час зустрічі Голова ФПУ згадав і про 50-ту сесію Комісії со-

ціального розвитку економічної та соціальної ради ООН, у якій вперше в історії профспілкового руху України взяла участь делегація ФПУ. Серед ключових розглядалися питання соціальної справедливості, викоринення бідності тощо. Адже успішний соціальний розвиток сучасного глобалізованого світу вимагає невідкладного подолання системних причин бідності та нерівності.

«Участь у роботі органів ЕКОСОП стала можливою завдяки тому, що 2009 року ФПУ дістала спеціальний консультативний статус при цій установі ООН, – наголосив Юрій Кулик. – Слід зазначити, що такий статус мають лише 7 профспілкових організацій у світі. Серед них найпотужнішими є Міжнародна та Загальна конфедерація профспілок, Федерація незалежних профспілок Росії та Федерація профспілок України».

У рамках роботи 50-ї сесії Комісії ООН із соціального розвитку Голова ФПУ Юрій Кулик (єдиний представник громадських організацій, кому надали сло-

во) виступив із Заявою Федерації профспілок України щодо «викоринення злиднів». І, як підкреслив Юрій Миколайович, позиція профспілок України знайшла позитивну міжнародну підтримку. Підтвердженням цьому було й те, що після виступу Юрія Кулика головуюча на засіданні висловила вдячність за участь делегації ФПУ в роботі сесії і щирі сподівання, що Федерація братиме активну участь у роботі функціональних комісій ЕКОСОП, її постійних комітетів, регіональних комісій тощо. Зокрема, за її словами, досвід, потенціал і приклад діяльності профспілок – запорука поліпшення життя людей у всьому світі.

**ВЛАДА ЙДЕ НА СОЦІАЛЬНИЙ ДІАЛОГ**

Також у ході зустрічі Голова ФПУ повідомив журналістам про основні напрями роботи Федерації та певні досягнення. Так, він підкреслив, що наразі вдалося налагодити діалог із владою і

“  
Наш пріоритет – соціальний діалог!  
Юрій Кулик,  
Голова ФПУ

нині активно ведеться робота щодо підготовки нової Генеральної угоди та прийняття Трудового кодексу.

«Наш пріоритет – соціальний діалог! Профспілки спільно з владою та роботодавцями мають зробити все, щоб привернути увагу громадськості до необхідності побудови в Україні суспільства соціальної справедливості і активного впровадження в життя політики та стратегій, спрямованих на скорочення масштабів бідності, зменшення розшарування населення за доходами та рівнем життя, забезпечення можливості розширеного відтворення робочої сили за рахунок підвищення частки оплати праці в структурі витрат на виробництво».

СТОРИНКУ ПІДГОТУВАЛА  
АННА РЕПІЧ, «ПВ»  
ФОТО АНАТОЛІЯ ЛИСЕНКА

**Близько  
2 млн  
осіб**

працює нині без офіційного оформлення трудових відносин.



## СПЕЦВИПУСК: ДЕНЬ СОЦІАЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ

## ІСТОРІЯ

ВСЕ ПОЧАЛОСЯ  
З РЕЗОЛЮЦІЇ ООН

У 2007 році на 62-й сесії Генеральної Асамблеї ООН було ухвалено Резолюцію, що передбачає, починаючи з 2009 року, щорічне відзначення 20 лютого Всесвітнього дня соціальної справедливості. Це стало важливим кроком на шляху розроблення сучасних підходів до ліквідації злиднів і бідності, забезпечення повної зайнятості, гідної праці, рівності чоловіків і жінок, соціального добробуту та соціальної справедливості для всіх.



Мітинг проти соціальної несправедливості в Нью-Йорку

20 лютого 2009 року в економічній і соціальній палаті ООН у Нью-Йорку відбувся брифінг для неурядових організацій на тему: «Соціальна справедливість заради справедливої глобалізації». Міжнародна конфедерація профспілок (МКП) виступила із заявою, де акцентувалося, що запровадження Всесвітнього дня соціальної справедливості збіглося з найбільшою економічною кризою. І це примушує замислитися: адже замість сприяти досягненню соціальної справедливості в гідним умовам життя працівників – чоловіків і жінок – у всьому світі глобалізація призводить до масового безробіття, бідності, голоду, злиднів! У заяві МКП декларувалося, що профспілки мають намір узяти якнайширшу участь у пошуках і реалізації рішень, спроможних відновити економічне зростання, забезпечити повну зайнятість, допомогти країнам подолати бідність і досягти Цілей розвитку тисячоліття. Надійним підґрунтям для цього є Декларація МОП про соціальну справедливість заради справедливої глобалізації, де наголошується, що країни-члени ООН мають упроваджувати програми гідної праці з чотирма стратегічними цілями: створення робочих місць, соціальний захист, соціальний діалог і фундаментальні принципи й права у сфері праці. Під час кризи, йдеться у заяві МКП, особливо важливими є соціальний захист,

соціальні послуги та системне соціального забезпечення. Потрібні державні програми, які передбачають надання коштів домашнім господарствам і в такий спосіб дають змогу родинам задовольнити базові потреби, а також відродити малий бізнес і малі підприємства, створити робочі місця. Програми гідної праці не повинні обходити стороною й незахищених робітників тіншового сектору. Надалі МКП щорічно виступала із заявами до Всесвітнього дня за соціальну справедливість. Зокрема, наголошувалося, що великі банки та фінансові інституції, відповідальні за виникнення кризи, скористалися пакетами економічного стимулювання та компенсаціями і проігнорували потреби звичайних робітників, малих підприємств. МКП вимагає глибоких системних реформ, які забезпечать ефективне регулювання банківської діяльності, прозорість і відповідальність наглядових механізмів, закликає до запровадження прогресивного оподаткування, боротьби з ухиленням від податків і податковими гаванями. З ініціативи ФПУ, підтриманої Президентом (Указ Президента України від 4 листопада 2011 року № 1021/2011), у нашій країні встановлено День соціальної справедливості, який відзначається щороку 20 лютого – у Всесвітній день соціальної справедливості.

## ПОЗИЦІЯ

ФПУ закликає громадськість шляхом організації публічних заходів, інформаційних акцій узяти участь у відзначенні 20 лютого 2012 року Дня соціальної справедливості з метою привернення уваги до необхідності спільної побудови в Україні суспільства соціальної справедливості та активного запровадження в життя політики і стратегій, спрямованих на її забезпечення.



## ІНФОРМАЦІЙНІ АКЦІЇ ТА ПУБЛІЧНІ ЗАХОДИ

20 лютого 2012 року в Україні вперше відзначається День соціальної справедливості, який згідно з Указом Президента України від 4 листопада 2011 року № 1021 проводиться в нашій державі щороку у Всесвітній день соціальної справедливості.

Соціальна справедливість є основним принципом мирного та успішного життя як безпосередньо в самих країнах, так і відносинах між ними, її не можна досягнути в умовах масових порушень прав та основних свобод людини. Тільки широкомасштабне й стійке економічне зростання є необхідною умовою забезпечення соціального розвитку і соціальної справедливості.

Підтримуючи у своїй діяльності принципи соціальної справедливості, ФПУ, її членські організації закликають, що докладають максимум зусиль для розбудови України як соціальної держави, основним обов'язком якої є втілення ідей соціальної

справедливості та соціального захисту, реалізації соціально-економічних прав, передбачених Конституцією та законами держави, ратифікованими Україною Конвенціями МОП.

Світова фінансова криза, політична нестабільність породили серйозні ризики для подальшого прогресивного розвитку української економіки та суспільства в цілому. Стрімко знижується рівень і якість життя населення країни, зростає соціальна напруга та невпевненість у завтрашньому дні. Розпочаті Урядом соціально-економічні реформи, зокрема адміністративна, трудова, податково-бюджетна, пенсійна, поки що відчутно не покращили життя і добробут населення.

Особливо занепокоєна профспілок викликає зростаюча соціально-економічна нерівність і поширення бідності в суспільстві, що пов'язані з нерівномірним розподілом доходів від економіч-

ного зростання, погіршенням умов існування окремих уразливих груп населення, молоді, відсутністю справедливості в політиці перерозподілу доходів. В умовах розгортання другої хвилі фінансової кризи, дестабілізації цінової ситуації на ринку енергоресурсів і продовольства виникає реальна загроза подальшого посилення цих негативних процесів.

Це вимагає від профспілок посилення уваги та вжиття конкретних дій у напрямку стабілізації соціально-економічної ситуації в країні та усунення нерівності шляхом запровадження прогресивного оподаткування доходів, ефективної системи соціальної підтримки та поширення вільного доступу до послуг соціальної сфери, насамперед до якісної освіти, охорони здоров'я. Важливим стимулюючим фактором зростання та пом'якшення нерівності має стати також продуктивна зайнятість і

справедливий гарантований дохід, дотримання міжнародних трудових норм і стандартів.

У зв'язку з цим ФПУ закликає Президента України, Уряд, Парламент, роботодавців, громадські організації, а також політичні партії об'єктивно оцінювати причини поширення бідності та нерівності в країні. Запровадження політики «урізання» соціальних виплат і макро-економічних обмежень на угоду «сумнівним» рекомендаціям Міжнародного валютного фонду, ігнорування національних інтересів стають на перешкоді усвідомлення справжніх причин бідності та проблем нерівності.

У пошуках непростих рішень ФПУ вимагає під час проведення масштабних соціально-економічних реформ безумовного дотримання принципу соціальної справедливості, виринення стратегічних завдань у таких сферах, як зайнятість, соціальний захист, соціальний діалог і трудові відносини.

## ЕКОНОМІЧНИЙ СЛОВНИК-ДОВІДНИК

**Соціальна справедливість** – міра рівності (нерівності) життєвого становища людей, класів і соціальних груп, що об'єктивно зумовлюється рівнем матеріального та духовного розвитку суспільства. Міра рівності виражається в матеріальних і духовних благах, які надходять у повне розпорядження людей. Але це не означає зрівнялівку у споживанні, а встановлення і дотримання для всіх чітко визначених критеріїв. Критеріями соціальної справедливості є вільний вибір господарської діяльності на основі визнання багатоманітності форм власності; створення однакових правил господарювання на засадах ринкової економіки. Це означає усунення різних цін на однакову продукцію та дію ринкової ціни, яка забезпечує рівні умови реалізації продукції та послуг для всіх форм подарювання; рівне право одержувати винагороду за кількість і якість затраченої праці з урахуванням кінцевих результатів виробництва, незалежно від соціального походження, статі, національності; гарантію безплатного медичного обслуговування в певних межах; рівні умови для розвитку здібностей, що проявляються в існуванні рівних можливостей для виховання дітей, отримання членами суспільства загальної

освіти та професійної підготовки за їх бажанням і здібностями; відсутність привілеїв і елітних умов життя для певних груп працівників, окрім дітей і жінок-матерів; гарантію допомоги людям, які опинилися у надзвичайній ситуації; усунення істотних відмінностей у рівні життя мешканців міста і села, а також населення різних регіонів; свободу пересування, вибору місця проживання. Перехід до ринкової економіки викликає низку проблем щодо нового розуміння справедливості. Наприклад, раніше не допускалося банкрутство підприємств. Під гаслом «відносин товариського співробітництва» нерентабельні підприємства існували за рахунок рентабельних. Така «справедливість» не виправдала себе. В умовах ринкової економіки допускаються платні медицина та освіта. Все це породжує у деяких людей відчуття несправедливості. Ринкова економіка проголошує правило: хочеш жити краще – заробляй. Кожному надається економічна свобода для підприємництва, в межах законодавства створюються умови для отримання високих доходів. Усе це стимулює активну господарську діяльність, усуває зрівнялівку, ліквідує утриманство. Але проблеми дотримання справедливості будуть існувати.

ІЗ ПЕРШИХ ВУСТ



**ПАОЛО КАРЛО БЕЛЛІ,**  
координатор проєктів Світового банку в Білорусі, Молдові та Україні про деякі аспекти соціальної справедливості:

**ЯКЩО  
МОЖЛИВОСТІ  
ОБМЕЖЕНІ**

– Сьогодні безкоштовні медичні послуги майже недоступні для більшості інвалідів, пенсіонерів, малозабезпечених, мешканців сіл, людей із тяжкими хронічними хворобами, безпритульних. Найбільш уразливими є інваліди, які часто не можуть вести повноцінний спосіб життя через наявні в суспільстві соціальні та фізичні перешкоди.

**Який, на Вашу думку, вихід із цієї ситуації?**

– Конституція України гарантує громадянам України вільний доступ до будь-яких медичних послуг. Водночас відповідно до Обстеження бюджету домашніх господарств України прямі платежі становлять 43% усіх коштів, які виділяються на медичну галузь. Іншими словами, маємо величезну прірву між законодавством і реальною ситуацією. Більшість людей безпосередньо платять за послуги охорони

**20–25%**

становлять легальні платні послуги щодо всіх витрат на охорону здоров'я у країнах Західної Європи. Однак ті, хто не може собі цього дозволити, звільняються від такої оплати.

здоров'я. Як скоротити цю прірву? Як поліпшити медичні послуги для бідних, пенсіонерів, безхатченків, людей із хронічними хворобами? З одного боку, очевидно, що неможливо гарантувати безплатність усіх медичних послуг для всіх, як цього вимагає Конституція. Уряд не може дозволити собі це. Іншими словами, слід легалізувати платні послуги для тих, хто спроможний заплатити. З іншого боку, необхідно звільнити від цих платежів (на практиці, а не тільки законодавчо) бідних, хронічно хворих. Для цих категорій населення послуги першої необхідності (звичайно, не надмірні), справді, мають бути безплатними. Саме так спостерігається в усіх розвинутих країнах. У Західній Європі, приміром, легальні платні послуги становлять 20–25% усіх витрат на охорону здоров'я (а не 43%). Однак ті, хто не можуть собі цього дозволити, звільняються від такої оплати.

**У ПОШУКАХ  
СПРАВЕДЛИВОСТІ**

– Чи підтримуєте Ви розроблення окремого документа на рівні Президента України, у якому будуть передбачені конкретні рішення щодо встановлення соціальної справедливості? Таким документом, на думку профспілок, міг би стати проєкт Соціального кодексу України, ухвалення якого дуже актуальне в сучасних умовах.

– На мою думку, Україна має спершу ратифікувати в повному обсязі Європейську соціальну хартію. Соціальна справедливість включає в себе багато вимірів. Одним із ключових, вважаю, є докорінне реформування судової системи. Суди мають справедливо розглядати справи й ухвалювати справедливі рішення стосовно всіх, хто шукає справедливості, особливо бідних верств населення. Чи спроможна на це нинішня судова система України?



20 ЛЮТОГО –  
ДЕНЬ СОЦІАЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ



**ДЕНЬ  
ВІДКРИТИХ  
ДВЕРЕЙ У  
ФЕДЕРАЦІЇ  
ПРОФСПІЛОК  
УКРАЇНИ**

**СПРАВЕДЛИВІСТЬ**



**НАЙВИЩА  
СОЦІАЛЬНА ЦІННІСТЬ  
ДЛЯ КОЖНОГО  
ГРОМАДЯНИНА!**

**ФПУ ЗАПРОШУЄ**

**ГРОМАДСЬКА ПРИЙМАЛЬНЯ  
ВІДЧИНЯЄ ДВЕРІ**

**Ф**едерация профспілок України запрошує спільно на День відкритих дверей, який відбудеться 20 лютого з нагоди Всесвітнього дня соціальної справедливості під гаслом «Справедливість – найвища соціальна цінність для кожного громадянина».

У рамках заходу працюватиме приймальня, де спеціалісти ФПУ надаватимуть

безплатну консультативну юридичну допомогу й роз'яснюватимуть членам профспілок та іншим громадянам питання правового забезпечення та пенсійної реформи, охорони та безпеки праці, соціально-економічного захисту й санаторно-курортного оздоровлення, соціального та житлового законодавства.

Ви зможете також дізнатися про новачку у законодавстві щодо захисту

трудових і соціально-економічних прав, ознайомитися з особливостями профспілкової роботи проведення колективних переговорів, вирішення питань із ліквідації заборгованості із зарплати, отримати необхідні витяги з нормативно-правових до-

кументів, зразки процесуальних та інших документів, довідкові матеріали.

Не втрачайте свого шансу, приходьте на безплатні консультації та отримайте безліч корисних порад від профспілкових фахівців із питань, що непокоїть вас.

День відкритих дверей відбуватиметься на першому поверсі у Приймальні громадян ФПУ за адресою: м. Київ, Майдан Незалежності, 2.



# СПЕЦВИПУСК: ДЕНЬ СОЦІАЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ

Підтримуючи ініціативу ООН, Федерація профспілок України з 2009 року неодноразово зверталася до президентів України з пропозицією про запровадження щорічного відзначення в Україні 20 лютого Всесвітнього дня соціальної справедливості.

Нарешті ця ініціатива ФПУ була підтримана Президентом В. Януковичем. Тож його Указом від 4 листопада 2011 року № 1021 в Україні встановлено День соціальної справедливості, який відзначається щороку 20 лютого – у Всесвітній день соціальної справедливості.

Відзначення на державному рівні Всесвітнього дня соціальної справедливості має на меті привертання уваги суспільства, органів державної влади, місцевого самоврядування, суб'єктів господарювання, громадських організацій до вирішення питань соціальної справедливості та необхідності спільної побудови в Україні суспільства соціальної справедливості та активного впровадження в життя політики й стратегії, спрямованих на її забезпечення.

# СПРАВЕДЛИВІС



## ЩО ТАКЕ «СОЦІАЛЬНА СПРАВЕДЛИВІСТЬ?»

Поки ще населення слабо розуміє суть поняття «соціальна справедливості».

ФПУ провела опитування громадян України про те, що українці розуміють під соціальною справедливістю. Мета опитування – визначити думку людей, що для них означає соціальна справедливість і як її досягти (див. табл.).

На запитання «Як досягти соціальної справедливості?» отримано такі відповіді. Лише 1% опитаних

вважають, що все у їхньому житті справедливо; 3% – не знають, що таке соціальна справедливість; 15% – впевнені, що соціальна справедливість неможлива; 18% – запропонували власний варіант; 22% – пропонують сісти за круглий стіл представникам усіх прошарків суспільства та ухвалити прийнятне для всіх рішення; 41% – вважають, що потрібна революція.

Такі результати свідчать про те, що на сторозі соціальної справедливості повинні стояти держава, політичні партії, громадські організації, інші суспільні структури.

Вибір принципів соціальної справедливості визначається в кожному суспільстві по-своєму, виходячи з духовних підвалин і вироблених національних стандартів, що формувалися впродовж усього попереднього історичного розвитку певної країни. Приміром, українське суспільство, що формувалося під впливом складних історичних подій, природних особливостей країни і якому були нав'язані й прищеплені принципи егалітаризму (у вигляді колективістських засад), здебільшого не сприймає філософію індивідуалізму. Тож ринкові принципи справедливості на перших етапах переходу України до ринку потрібно формувати, виховувати, впроваджувати.

Для реалізації економічних реформ, відновлення суспільства необхідно шукати компроміс, що відповідає національним особливостям, духовному настрою суспільства і враховує економічну ситуацію в країні.

## СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА НЕРІВНІСТЬ І БІДНІСТЬ СЕРЕД ПРАЦЮЮЧИХ

В Україні особливу стурбованість профспілок викликає поширення соціально-економічної нерівності та зростання бідності серед працюючих.

Нині 23% домогосподарств мають доходи на одну особу, що нижчі за прожитковий мінімум, а 24,5% населення за рівнем середньодушового доходу перебувають за межею бідності, яка вже досягла 1033 грн.

Найвищий рівень бідності спостерігається у багатодітних родинах. Наприклад, у сім'ях із чотирма і більше дітьми рівень бідності становить 65%. Профспілки занепокоєні тим фактом, що останнім часом збільшується рівень бідності по домогосподарствах, де всі працездатного віку та де є хоча б один безробітний.

Найвищий рівень бідності спостерігається у Рівненській (39,2%), Кіровоградській (37,8%) і Житомирській (37,5%) областях. Найнижчий – у місті Києві (6,4%).

Інша гостра проблема – зростання нерівності в доходах населення. Співвідношення загальних доходів 10% найбільш і найменш забезпеченого населення становить 5,3 раза, у т. ч. серед міського населення – 5,4 раза, серед сільського – 4,6 раза. Проте реально ситуація з диференціацією доходів набагато гірша – співвідношення доходів 10% найбагатіших і найбідніших верств населення експерти оцінюють у більш як 40 разів!

Зростання бідності та нерівності в суспільстві пов'язане насамперед із нерівномірним розподілом

## ДЕЯКІ ПОГЛЯДИ НА СОЦІАЛЬНУ СПРАВЕДЛИВІСТЬ

Автори, концепції, доктрини	Зміст
Аристотель	Справедливість як чесність. Рівність усіх перед законом
Платон	Ідеальна держава
З. Фрейд, Ф. Ніцше	Справедливість як заздрість
Дж. Роулз	Максимізація корисності найменш забезпечених членів суспільства
Утилітарна	Максимізується загальна корисність усіх членів суспільства
Моральна	Справедливість у розподілі та статусі
Консервативна модернізація	Реформи та порядок
Анархічна	Переважає естетичного над юридичним началом. Свобода від церкви, держави, суспільства, сім'ї
Соціальна держава	Забезпечення достойного життя та вільного розвитку людини
Соціалістична	Від кожного – за здібностями, кожному – за працею
Ринкова	Соціальна справедливість встановлюється ринком і його регуляторами
Егалітарна	Усі члени суспільства отримують рівні блага
Класичний лібералізм	Віра в об'єктивну справедливість

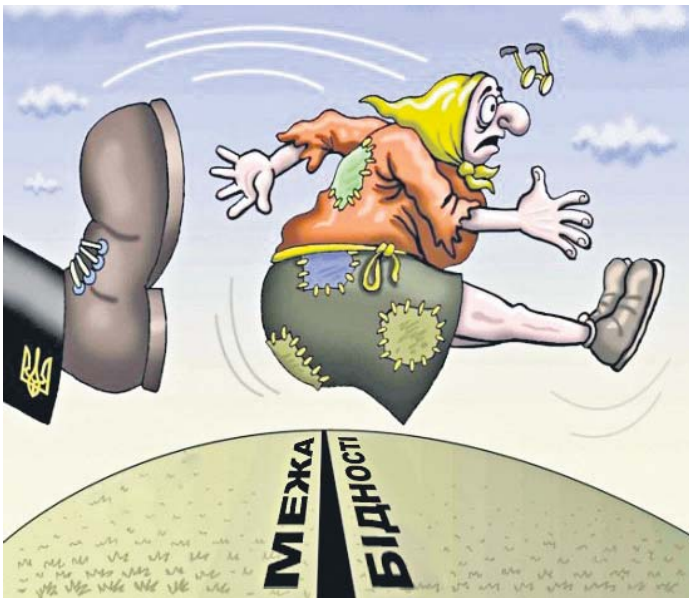
## «НА ВАШ ПОГЛЯД, ЩО ТАКЕ СОЦІАЛЬНА СПРАВЕДЛИВІСТЬ?»

Рівність соціальних прав, законність для всіх, захист прав громадян, чесність	43,6%
Благополуччя народу, високі зарплати і пенсії у протисті людей, доступне житло	14,5%
Соціальні блага за заслугами, за працею, оцінка людини за її особистими якостями	12,7%
Ефективний соціальний захист, підтримка малозабезпеченого населення державою (пенсіонерів, інвалідів, молоді, дітей)	7,3%
Справедливий розподіл результатів праці	7,3%
Багаті благойдійно допомагають бідним	3,6%
Безплатна якісна медицина, доступна освіта для всіх	3,6%
Соціальної справедливості не може бути	3,6%
Соціальна справедливість була тільки у Радянському Союзі	1,8%
Важко відповісти	1,8%
Блага всім порівну як «при комунізмі», щоб не було ні бідних, ні багатих	0%

доходів від економічного зростання, погіршенням умов життя пенсіонерів, багатодітних родин, молоді, низьким рівнем оплати праці. Ці категорії громадян у першу чергу стикаються з перешкодами на шляху повноцінної участі в економічному, соціальному, культурному й політичному житті.

У Національній доповіді про людський розвиток 2011 року «Україна: на шляху до соціального залучення» наведено шокуючі дані про масштабні відторгнення домогосподарств України. Так, у критичному становищі перебувають 16,9% домогосподарств, більша половина з яких припадає на сільську місцевість. Ти-

# ТЬ - ДЛЯ ВСІХ І КОЖНОГО



пове домогосподарство, що потерпає від гострих і критичних проявів соціального відторгнення, розташоване в сільській місцевості, складається з осіб працездатного віку з одним або двома дітьми. Всі дорослі члени домогосподарства мають, як правило, повну середню освіту, працюють за наймом, але є безробітними. Здебільшого їхній рівень життя є нижчим за межу бідності.

## ЧОГО ВИМАГАЮТЬ ПРОФСПІЛКИ?

Членські організації ФПУ активно відгукнулися на пропозицію ФПУ з нагоди відзначення в Україні 20 лютого 2012 року Дня соціальної справедливості надати пропозиції щодо конкретних вимог, які можуть бути висунуті до органів влади й роботодавців з урахуванням соціально-економічної си-

туації, яка склалася в галузях і регіонах в умовах фінансово-економічної кризи. Першими свої пропозиції надіслали профспілка працівників охорони здоров'я, профспілка працівників освіти і науки, Федерація профспілок Вінницької та Кіровоградської областей, Київська міська рада профспілок, Львівська обласна організація профспілки працівників держустанов, Об'єднання профспілок Харківської області. Вони, зокрема, вимагають:

- прийняти загальнонаціональну стратегію реформування оплати праці на засадах соціального та економічно обґрунтованого розподілу результатів праці й наближення частки заробітної плати в структурі собівартості до європейських норм;
- реалізувати у 2012 році державну соціальну гарантію з оплати праці – запровадити мінімальну зарплату на рівні реально оброхованого прожиткового мінімуму на працездатну особу;
- поетапно (упродовж 2013 року) підвищити розмір посадового окладу (тарифної ставки) працівника першого тарифного розряду Єдиної тарифної сітки до рівня мінімальної заробітної плати;
- довести впродовж 2014 року рівень середньої зарплати працівників бюджетної сфери до середньої заробітної плати за видами економічної діяльності;

- спрямувати зусилля на боротьбу з низькооплачуваною зайнятістю;

- законодавчо впровадити механізм нарахування працівникові компенсації за затримку належних йому виплат (у розмірі подвійної облікової ставки Національного банку України за кожен день затримки), щоб не виплата заробітної плати стала для роботодавця економічно не вигідною;

- створити фонд гарантованих трудових виплат для захисту інтересів працівників у разі неплатоспроможності роботодавця або банкрутства підприємства;

- посилити державний нагляд за дотриманням вимог законодавства щодо обов'язкового укладання трудових договорів із працівниками та виплати заробітної плати;

- забезпечити поетапне збільшення обсягів бюджетного фінансування соціальної сфери до загальноєвропейського рівня;

- законодавчо закріпити механізм підвищення пенсій за єдиним для всіх порядком розрахунку й призначення пенсій з метою усунення диспропорції у розмірах пенсій, призначених у різні роки;

- під час розгляду проекту Трудового кодексу України у другому читанні прийняти Закон у редакції, запропонованій Комітетом Верховної Ради України з питань соціальної політики та праці.

## ЧАСТКА ВІДТОРГНУТИХ ДОМОГОСПОДАРСТВ УКРАЇНИ ЗА ОКРЕМИМИ ОЗНАКАМИ

№	Ознаки відторгнення домогосподарств	Частка, %
1	Домогосподарства, де всі дорослі працездатного віку мають низький статус на ринку праці (безробітні, самозайняті або безплатно працюючі члени домогосподарств)	5,5
2	Довготривалі безробітні (понад 12 місяців), за методологією МОП	1,8
3	Бідні за відносним національним критерієм	24,0
4	Домогосподарства, які не могли впродовж року забезпечувати достатнє харчування (за самооцінкою)	4,1
5	Домогосподарства, які відчувають нестачу коштів для відвідин з подарунками друзів або прийняття друзів у себе	17,6
6	Домогосподарства, які відчувають нестачу коштів для родинного відпочинку не вдома, а також не з родичами в їх помешканні	34,0
7	Домогосподарства, які відчувають нестачу коштів для придбання квитків у кіно-театр (театр, концерт) 1–2 рази на рік (за самооцінкою)	13,4
8	Домогосподарства, у структурі доходів яких соціальна допомога та допомога родичів становить понад 33%	7,9
9	Домогосподарства, які не мають доступу до освіти (через відсутність достатніх коштів для здобуття будь-якої професійної освіти або відсутність поблизу житла дошкільних установ)	8,4
10	Домогосподарства, у яких жодна доросла особа (віком від 25 років і старше) не має професійної освіти	48,6
11	Домогосподарства, які не мають доступу до медичної допомоги (відсутність поблизу житла медичної установи або аптеки, незабезпеченість населеного пункту сучасними послугами швидкої допомоги, неможливість упродовж року за необхідності отримати медичну допомогу, придбати ліки)	39,2
12	Домогосподарства, які відчувають нестачу коштів для оплати необхідних послуг невідкладної платної медичної допомоги	23,1
13	Домогосподарства, які мають погані житлові умови (проживають у гуртожитках або комунальних квартирах, мають менше 7,5 кв. м житлової площі на особу, не мають туалету в будинку, а також коштів для його установки)	33,4
14	Домогосподарства, які не мають телефону (домашнього або мобільного)	21,5
15	Домогосподарства, які потерпають від незабезпеченості населеного пункту регулярним щоденним транспортним сполученням з іншим населеним пунктом із розвиненою інфраструктурою	12,6
16	Домогосподарства, які потерпають від неможливості отримати допомогу соціальних працівників або соціальної допомоги	7,7
17	Домогосподарства, які впродовж року не отримували платних послуг культури	56,5
18	Домогосподарства, які покладають відповідальність за свій добробут повністю або переважно на державу	34,0

## СПРАВЕДЛИВІСТЬ – ДОЛЕНСНЕ ЗАВДАННЯ ДЕРЖАВИ

Боротьба за соціальну справедливість – доленсне завдання незалежної України. Без цього їй не здолати кризових явищ останніх років, не досягнути цивілізованого життя. Прикро, але в Україні сьогодні спостерігається дуже багато несправедливості. Це гальмує розвиток держави, породжує невдоволення владою та численні конфлікти. Більшість населення України вбачає соціальну несправедливість насамперед у діяль-

ності владних структур, які поглиблюють прірву між багатством і бідністю. Населення дратують безлад в управлінні, свавілля чиновників, запровадження останніх непопулярних реформ у системі оподаткування, нав'язування реформи у системі пенсійного забезпечення, знівечення землі, зношені та безнадійно застарілі виробничі фонди тощо.

Прийняття Президентом України В. Януковичем Указу «Про День соціальної справедливості» та відзначення на державному рівні Всесвітнього дня соціальної справедливості сприятиме приверненню уваги суспільства, органів

державної влади, суб'єктів господарювання, громадських організацій до вирішення питань соціальної справедливості й соціального захисту, подолання бідності, забезпечення повної зайнятості, гідної праці, гендерної рівності, соціального добробуту і загалом – соціальної справедливості для всіх громадян України.

ПІДГОТУВАЛА  
ГАЛИНА ГОЛЕУСОВА,  
КЕРІВНИК УПРАВЛІННЯ  
СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ  
СОЦІАЛЬНО-  
ЕКОНОМІЧНОГО  
ДЕПАРТАМЕНТУ АПАРАТУ  
ФПУ

**14,5%**  
опитаних  
українців

вважають, що соціальна справедливість – це народний добробут, високі зарплати та пенсії, доступне житло.



# СПЕЦВИПУСК: ДЕНЬ СОЦІАЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ



У черзі за соцісправедливістю



Цієї зими особливо актуальним було піклування про безхатченків



Маячня! Як там класи? Класи вигадані Марксом!

# УЛЮБЛЕНІ «ДІТИ» СОЦІА...



ТЕТЯНА МОРГУН,  
«ГВ»

## ЩО «НОСИТЬСЯ У ПОВІТРІ»?

Якщо ми справедливо наполягаємо на впровадженні в наше суспільстві принципів соціальної справедливості, то ніяк не можна оминати ні соціалізацію, ані соціаліти. Інша річ, що «замовлення» – це сформульовані необхідні й конкретні завдання, які, з огляду на соціальні запити, замовляють і реалізують три сектори: держава, бізнес-структури й некомерційні організації. А «запит» існує як самостійна незалежна реальність; це стихійна, викликана сукупністю факторів форма вияву суспільних потреб, висловлена як думки, вимоги, побажання, установки. Вони продикувані самим життям, проте є хвилеподібними, не вельми керуванними, а тому, якщо соціальні інституції реагують на соціаліти ситуативно-прагматично, то це може

Ідеться про два таких потужних зустрічних потоки, як соціальний запит і соціальне замовлення. Це аж ніяк не тотожні речі й сенси, хоча розібратися не завжди легко. І все ж таки, відсуваючи непотрібне й концентруючи адекватне, можна зробити принаймні схематичний висновок: замовлення йде «згори», а запит – «знизу». Проте, звісно, все це дуже умовно.

привести до протилежних щодо очікувань суспільства результатів.

Але, так чи інакше, якщо попросити будь-кого, як-то кажуть, сходу озвучити той чи інший соціальний запит, почуємо передусім такі: доступні та якісні освіта й виховання, починаючи з дитсадка, гідні пенсії, добре структурована й безвідмовна високопрофесійна медицина, прийнятні житлово-комунальні тарифи та цінова політика й багато чого іншого. Цими побажаннями, можна сказати, перенасичене повітря, про це говорять між собою знайомі й незнайомі люди за будь-якої нагоди. Про це мріють, але цього здебільшого не мають...

## ЧИ ВІДБУДЕТЬСЯ СОЦІАЛЬНИЙ МАНЕВР?

Середнє й старше покоління добре пам'ятають,

що за радянських часів існували й потужно працювали так звані громадські фонди споживання, які давали реальну можливість представникові будь-якої соціальної групи дістати житло, освіту, включно з вищою, мати доступ до всіх культурних цінностей, одержувати медичну допомогу, розвивати свої здібності у десятках і сотнях студій і гуртках. Адже ми не замислювалися тоді, хто й скільки платив керівникам студій, гуртків, чому такі недорогі екскурсійні поїздки, путівки до дитячих таборів або квитки до театру, кінотеатру, зоопарку, музею тощо.

Сьогодні ж говоримо про те, як несправедливо організовано чи взагалі проігноровано чимало сторін життя суспільства, скільки заблоковано життєзабезпечуючих та освітньо-культурницьких каналів, що визначають рівень громадянського й людсько-

го самопочуття українців. Звісно, ринкові умови примушують виробляти нове ставлення, інший підхід – ринковий. І ніхто, мабуть, не заперечував би цього, навіть за різного рівня доходів населення, якщо й нижчий рівень однаково дозволяє громадянам спокійно користуватися необхідними соціальними послугами.

Під час зустрічі Прем'єр-міністра України М. Азарова з представниками всеукраїнських профспілок керівники різних профспілкових ланок говорили про нагальне: низьку зарплату, високі тарифи, невиправдану цінову політику, несправедливий розподіл загальнонаціонального прибутку, надмірні розбіжності в доходах громадян тощо. Коментуючи їхні виступи та звернення, Прем'єр-міністр щоразу посилався на об'єктивну економічну ситуацію. Тож, попри певне поліпшення та розвиток і часом справді об'єктивні перешкоди, держава не в змозі сьогодні належно захистити ні вітчизняного виробника, ні звичайного трудівника чи пенсіонера.

Ми перманентно полюбляємо говорити, що національний бюджет – соціальний, бо містить податкову систему пільг і гарантій. Але практика свідчить, що вони ненадійні, погано структуровані, мало кого рятують реально, тож потребують вдосконалення.

Певна річ, держава, місцеві органи влади докладають зусиль для того, аби громадяни були більш захищеними й менше потерпали від соціальних принижень. Приміром, ще 2000 року Верховна Рада ухвалила Закон України «Про закупівлю товарів, робіт і послуг», який частково вирівнював соціально несправедливість у позаекономічній сфері. І поліпшив би її, якщо не містив стільки лазівок для корупційних схем.

Тож очевидно, що подальше економічне зростання неможливе без продуманого та реалізованого соціального маневру. Інакше кажучи, сьогодні воно залежить навіть не від наявних ресурсів чи кількості працездатних громадян, а від ефективного підвищення якості людського капіталу. І тут не обійтися без серйозних соціальних, передусім освітніх, програм. До слова, що думку неможливо продовжити, посилюючись на нещодавній Указ Президента «Про Стратегію державної кадрової політики на 2012–2020 роки», заступник гла-

ви АП Станіслав Скубашевський. Він зазначив, що необхідність модернізації кадрової політики держави на ближчу та довгострокову перспективу пов'язана, зокрема, із загостренням проблеми браку гідних кадрів для сталого розвитку країни та із необхідністю подолати кризові явища у системі державного управління. «У соціальному аспекті ефективна кадрова політика держави має забезпечити високий рівень розвитку людського потенціалу, задовольнити прагнення громадян до професійної самореалізації та гідної оплати праці», – акцентував урядовець.

## ОСЬ ВОНИ – ФЛАГМАНИ!

Піонером соціальних проектів «знизу» виступила Одеса: ще у серпні 2000 року міськрада спільно з громадськими організаціями ухвалила Положення про соціальне замовлення, а 2001 року Асоціація підтримки громадських ініціатив «Ковчег» створила авторську програму «Соціальне замовлення в Україні: обґрунтування та впровадження».

У червні минулого року дві області – Сумська й Полтавська – спрямували кошти на виконання обласних програм сприяння розвитку громадянського суспільства та налагодженню взаємодії з громадськими організаціями.

Понад  
**180** млн грн

спрямує держава цього року на підтримку інститутів громадянського суспільства.



### ТРИ СЕКТОРИ НАШИХ НАДІЙ

Отже, держава формує замовлення на певні види соціальних послуг населенню. І все ж головними в реалізації замовлення були й лишаються два інших сектори соціального партнерства для соціальної захисту й соціального забезпечення громадян: комерційні структури та некомерційні організації (НКО). Що краще взаємодіють між собою ці сектори, що більше між ними взаєморозуміння, то краще нам із вами. Надто, коли некомерційна організація (чи благодійна) добре структурована, має висококласних фахівців, накреслює чіткі й конкретні плани й проекти, користується повагою й довірою населення, яке в кожному конкретному випадку бачить адекватну відповідь на свій соціальний запит. Наявність добре сформованих, розвинених і працездатних груп людей, які і хочуть, і вміють «вловити» соціальний запит та сформулювати відповідні соціальні проекти, насправді дуже вигідна державі (органам влади). По-перше, це вже не «громадський фонд споживання», й у цьому разі вимагається набагато менше фінансових вливань (або й зовсім не вимагається), по-друге, беручи навіть часткову – інформаційну, підтримуючу – участь у реалізації проектів НКО, органи влади все одно виконують свої соціальні зобов'язання перед громадянами.



# ЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ

Новорічний подарунок мешканцям своєї області зробив і Кіровоград, ухваливши в грудні минулого року Програму сприяння розвитку інститутів громадянського суспільства на 2012–2015 роки. Загальний обсяг коштів, що спрямовуються на виконання програми, становить 1,65 млн грн.

На Дніпропетровщині щороку відбувається грантовий конкурс соціальних мініпроектів, а переможців обирають під час засідання правління благодійної організації «ДАР». Згодом із ними укладаються договори про співробітництво та фінансування ухвалених проектів.

У Харкові виробили щонайменше 12 напрямів соціального замовлення, і практично всі вони предметно захищають найбільш незахищених громадян, для яких така увага й турбота майже дорівнюють поверненню до життя. Передусім ідеться про допомогу інвалідам, літнім людям, тяжко хворим, багатодітним родинам та сім'ям, де виховують дітей-сиріт; підготовку спеціальних соціальних працівників і волонтерів; проведення соціологічного, юридичного, економічного та наукового аналізу механізму взаємодії органів місцевого самоврядування з громадськими організаціями. Минулої весни у Харківському міськвиконкомі за участі представників бізнесу та провідних громадських організацій відбулася презен-

тація збірки соціальних проектів обласного центру. Заступник міського голови з питань охорони здоров'я та соціального захисту Світлана Горбунова-Рубан наголосила: «Тут зібрано 33 найяскравіших соціальних проекти, котрі є цілим світом для людей з особливими потребами. Ця збірка змальовує всю дванадцятирічну історію існування проекту «Єдина соціальна мережа», який не лише допомагає харків'янам з особливими потребами усвідомити, що вони – рівноправні громадяни в суспільстві, а й постійно поліпшує якість послуг, що надаються як за бюджетні кошти, так і за рахунок грошей, залучених завдяки бізнесу».

Крім діяльності результативних ОСНів, особливо на Русанівці, у Києві не вдалося знайти прикладів переконливих проектів соціального замовлення. Проте ні, один діє. Вже другий рік працює соціальна програма Київського університету ім. Бориса Грінченка для киян, що реалізується за підтримки глави КМДА О. Попова. У рамках цієї програми кияни мають можливість безплатно відвідувати мовні школи, клуби за інтересами, брати участь у презентаціях, тренінгах, дискусіях, одержувати необхідні консультації. В університеті до послуг мешканців столиці – творчі гуртки, хореографічні, музичні, вокальні, образотворчі студії, спортивні секції, концертні та

### ДОСВІД І ВИСНОВКИ

До речі, недавні події, пов'язані із закриттям файлообмінника Ех.ua, довели, що соціальні мережі теж нині формують міцні сектори громадянського суспільства, з якими, виходить, не можна не рахуватися. У квітні минулого року, пише h.ua/story, в УНІАН підбивали підсумки Всеукраїнської науково-практичної конференції «Соціальне замовлення в Україні: досвід десяти років впровадження». Керівник програм Українського незалежного центру перспективних досліджень, учасник конференції Максим Лацуба повідомив присутнім, що за цей час соціальне замовлення та його різноманітні модифікації впроваджено майже у тридцять міст і регіонах України. Він розповів про переваги міжсекторної взаємодії, завдяки якій органи

влади у тісній співпраці з громадськими організаціями та органами самоорганізації населення вирішують життєво важливі проблеми територіальних громад. Щоправда, для успішного поширення цієї нової соціальної технології необхідно ухвалити низку законодавчих актів, які сприятимуть процесу. Отже, соціальний запит, априорі чи постфактум, дістає відповідь у вигляді соціального замовлення. Щодо уваги держави, то, звісно, цього річчя наша з вами «електоральна цінність» значно підвищиться – у зв'язку з виборами – і, можливо, ще якісь омріяні соціальні блага ми відчуємо. Та за нинішнім роком буде наступний. Тож питання забезпечення в країні соціальної справедливості ніколи не будуть другорядними.

оздоровчі програми. Клуб, створений на базі педагогічного інституту, виявляє таланти й здібності дітей. Інститут педагогіки проводить соціально-коригуючі консультації, профдіагностику. Загалом соціальний проект розрахований на різноманітні групи населення столиці. Студенти навчають пенсіонерів і ветеранів користуватися комп'ютерами та інтернетом, а ветерани, у свою чергу, створили власні неформальні об'єднання за інтересами. Ректор університету ім. Б. Грінченка Віктор Огнев'юк наголосив, що, затверджуючи цей соцпро-

ект, вчена рада вишу керувалася передусім такою ідеєю: закласти в роботу університету те, що потрібно робити для людей. У цьому – головна суть соціальної програми. «Цей проект – своєрідне педагогічне ноу-хау. Його активно підтримала столична та районна влада, він має популярність», – каже спеціальний уповноважений Прем'єр-міністра України, президент Клубу друзів університету, академік Національної академії педагогічних наук України Анатолій Толстоухов. Окрім усього іншого, соціальна програма універси-

тету допомагає (звичайно, частково) саме у світлі згаданого тут Указу Президента розв'язати проблему, давно окреслену експертами: незбалансованість надто широкого соціального запити за умов інституціональної «відкритості» освіти і реальних потреб держави в конкретних високоосвічених кадрах. Очевидно, що держава зацікавлена не лише в поліпшенні якості освіти (зокрема вищої), а й у стратегії управління потоками пошукачів різних професій. І в цьому плані Київський університет ім. Б. Грінченка, уважно працюючи з потенцій-

Одним із головних завдань у сфері побудови незалежної української держави є зміна моделі управління соціально-економічним розвитком суспільства: провідною має стати соціально орієнтація, а економічний розвиток – підлягати їй.

**Т. Лазарева, к.п.н., доцент Харківського національного педагогічного університету ім. Г. Сковороди**

ними абітурієнтами, демонструє справді державницьке мислення й такий самий підхід до справи. Принагідно зазначу, що соціальний запит часом може бути і від'ємним. Приміром, у нашому медіапросторі та за його межами побутує думка, що, мовляв, лягти можна когось чи щось – і це нормально. А хвалити – зась, бо то прихована або відверта реклама. Переконана, що це чергове моральне збочення, яких у нас і так немало. Якщо об'єктивно є за що хвалити, то робити це не лише можна, а й необхідно. Досить з нас негативу.



# СПЕЦВИПУСК: ДЕНЬ СОЦІАЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ

## — Василю Івановичу, Україна вперше відзначитиме День соціальної справедливості. Що лежить в основі цього поняття?

— Поняття соціальної справедливості закладено в основу діяльності Міжнародної організації праці, яка була заснована 1919 року. Її фундатори передбачили: доки не буде рівності в питаннях дотримання прав людини у сфері праці, не будуть забезпечені гідна зайнятість та оплата праці, гідне соціальне забезпечення, доти люди будуть незадоволені. Власне кажучи, це спричинятиме порушення соціального миру в глобальному вимірі. Тому всі складові соціальної справедливості стали особливо актуальними в останні десятиліття.

## — Із чим це пов'язано?

— Насамперед це пов'язано з економічними глобальними змінами, які спостерігаються у світі впродовж останніх 20 років. Особливо — глобалізація. Саме тому МОП створила у 2004 році Спеціальну світову комісію з питань глобалізації, до складу якої увійшли провідні політичні лідери різних країн світу, незалежні експерти, науковці, економісти, нобелівські лауреати. Вони підготували першу доповідь — «Справедлива глобалізація», у якій виклали розбіжності в соціально-економічному розвитку регіонів світу та окремих країн, а також у внутрішньому розвитку країн світу. Це стосується як високорозвинутих країн, так і країн із перехідною економікою.

## — Соціальна несправедливість спостерігається тільки в країнах із перехідною економікою чи у розвинутих країнах також?

— Ні, проблема соціальної справедливості фактично торкається будь-якої країни світу. Насправді, що таке справедливість? Ми хочемо, щоб реально діяв закон, який захищатиме громадянина, особливо людей праці. Це по-перше. По-друге. Людина має мати право та можливість вибору професії, спеціальності, роботи. Такої роботи, яка б давала людині дохід, який би задовольняв її потреби, аби могла розвиватися та створювати відповідні умови членам своєї родини. По-третє. У контексті соціальної справедливості — це справедливий розподіл глобального, національного ВВП між громадянами певної країни та в цілому між континентами або між регіонами. Тому що нині склалася ситуація, коли чимало країн перебувають у надзвичайно скрутному становищі, де не існує вер-

ховенства права, де дорослі та діти трудяться на умовах примусової праці. У цьому контексті розподіл доходів, які створюються не завдяки капіталу, а завдяки трудовій діяльності, має бути справедливий.

## — У контексті соціальної справедливості сьогодні дуже важливим є питання охоплення системою соціального страхування і соціального забезпечення.

— Система загальнообов'язкового державного соціального страхування від безробіття діє у 60 країнах світу. Під час кризи ця система у більшості країн спрацювала досить ефективно. З одного боку, люди, які втрачали роботу, зберегли частку доходу, а з іншого — здобули нову кваліфікацію, професію, підвищили кваліфікацію чи знайшли нову роботу. Ця система має діяти заради соціальної справедливості, бо це солідарна система. Це розподіл внесків між тими людьми, хто має роботу, хто наймає працівників і тими, хто, на жаль, втратив роботу. Аналіз показав, що під час кризи у багатьох країнах навіть було розширено систему охоплення соціального страхування від безробіття і не припинялися виплати допомоги з безробіття. Тому дуже важливо, аби люди, які залишилися без роботи, не втрачали довіру до системи соціального страхування та залучалися до заходів, які допоможуть їм інтегруватися на ринок праці. Одним з ключових проблем для багатьох країн світу, у тому числі України, є розширення охоплення системою соціального страхування працівників, які трудяться у неформальних секторах економіки.

## — Якими, з точки зору МОП, мають бути дії органів влади та громадських організацій щодо досягнення соціальної справедливості?

— Насамперед має бути політична воля — на глобальному рівні й на рівні регіональних об'єднань. І звісно ж, на рівні національних програм дій урядів. Профспілки й роботодавці мають вести діалог, тим більше — під час кризи, щоб не допустити зниження соціальних стандартів, соціальних рівнів оплати праці та утримати їх на рівні показників інфляції, які спостерігаються, і, крім того, забезпечувати підвищення стандартів оплати праці.

## — Яку роль можуть відігравати соціалпартнери у «просуванні повної виробничої зайнятості та гідної праці»?

— Нині більшість питань перебувають у сфері двосторонніх відносин, домовленостей між роботодавцями й трудівниками, яких представляють профспілки.

# У СВІТІ МАЄ ЗАПААНУВАТИ СОЦІАЛЬНА СПРАВЕДЛИВОСТІ

*Порушуючи тему соціальної справедливості, сторони соціального діалогу досить часто посилаються на конвенції Міжнародної організації праці. Про те, наскільки для України є важливими ці конвенції задля забезпечення соціального миру — в інтерв'ю Національного координатора МОП в Україні Василя Костриці.*



Тому соціалог — це реальна оцінка ситуації, реальні цілі. Ми розуміємо, що можна вимагати збільшити зарплату в десять разів, але це відповідно може призвести до втрати сотень, тисяч робочих місць. Тому ці кроки мають бути зваженими. Разом із тим роботодавці мають розуміти, що демпінгування рівня зарплати не стимулює, не мотивує працівників підвищувати кваліфікацію, більше довіряти роботодавцям. Ці речі взаємопов'язані. У свою чергу, уряд має створювати для реального сектору економіки умови для внутрішніх і зовнішніх інвестицій, для розвитку бізнесу. Тому перш ніж розпочинати переговори щодо нової Генугоди, соціалпартнери мають обмінятися інформацією та макроекономічними прогнозами розвитку держави на наступні роки. Кожен добре розуміє, що людей потрібно забезпечувати роботою, зарплатою, соціальним захистом уже сьогодні. Але слід чітко уявляти, що з цими людьми станеться завтра, якщо, приміром, погіршуватиметься бізнес-клімат чи умови для внутрішнього споживання. Серед ключових завдань і стратегій економічного відновлення зайнятості — забезпечення підвищення внутрішнього споживання.

## — Що корисного може взяти Україна із досвіду МОП щодо забезпечення соціальної справедливості?

— Насамперед документи МОП, в основу яких закладено підвалини соціальної справедливості. Україна активно ратифікує конвенції МОП. Наразі ратифіковано майже 61 конвенцію. Лише 2011 року ратифіковано три конвенції МОП (№ 155, 174, 176) у сфері охорони праці та безпеки на виробництві. Конвенції МОП — це підвалини, які Україна закладає у своєму законодавстві. Згідно зі статтею 9 Конституції України міжнародні договори, що ратифіковані Верховною Радою, є складовою частиною національного законодавства. Проте змущений констатувати, що, на превеликий жаль, Україна, йдучи шляхом реформ у сфері соціального забезпечення, пенсійної реформи, не ратифікувала жодної конвенції у сфері соціального забезпечення, зокрема Конвенцію МОП № 102 про мінімальні норми соціального забезпечення. Хоча і ця конвенція, і низка інших записані у чинній Генугоді, укладеній між Урядом, об'єднаннями роботодавців і всеукраїнськими профспілками та профоб'єднаннями.

РОЗМОВУ ВЕЛА  
ТЕТЯНА РУБАН, «ПВ»  
ФОТО КИРИЛА ЛАТИШЕВА

## СПЕЦВИПУСК: ДЕНЬ СОЦІАЛЬНОЇ СПРАВЕДЛИВОСТІ

Уся історія людства – це пошуки кращої долі і справедливого соціально-економічного устрою для абсолютної більшості людей. За нинішніх часів трансформації державної власності в приватні руки, створення транснаціональних компаній і наступу глобального капіталу на соціальні завоявання питання соціально-економічного захисту працівників набувають неабиякої актуальності.



“

Сьогодні головна мета ПМГУ – досягнення європейських стандартів рівня життя трудящих, що стане надійним підґрунтям щасливого майбутнього для їхніх дітей та онуків, проявом соціальної справедливості.

# ЦІНУ РОБОЧОЇ СИЛИ – НА РІВЕНЬ ЄВРОСТАНДАРТІВ

Наслідками процесів, що відбулися в економіці та суспільстві за останні 20 років, є скорочення робочих місць і зростання безробіття; поширення нетипових форм зайнятості (застосування заповненої праці), що обмежують соціальні гарантії працівників; висока диференціація доходів багатих і бідних.

Причинами такого стану справ стали порушення окремими роботодавцями положень законодавства про працю, колективних договорів і угод (зокрема зарборгованість із заробітної плати, небажання підвищувати тарифи й оклади, порушення при прийомі на роботу та звільненні, надмірна експлуатація, «гнізіння» зарплати, ухилення від сплати внесків до фонду соціального страхування і т. ін.)

Поодинокі наймані працівники не в змозі захистити свої інтереси перед роботодавцем, тож не випадково останніми роками профспілка металургів і гірників активізує свою роботу саме в напрямку посилення соціально-економічного захисту трудящих. При цьому використовуються методи соціального партнерства, що не виключають, у разі необхідності, й тиск на роботодавців і органи влади в формі колективних протестних дій.

## У ПОШУКАХ ГІДНОГО ЖИТТЯ

Усі чудово розуміють, що тільки на ефективно працюючому підприємстві є можливість забезпечити робочі місця, безпечні умо-

ви праці та гідну заробітну плату. Тому наша профорганізація, не підмінюючи функцій власників, вдаючись до властивих профспілкам методів, допомагала і буде допомагати справі модернізації та розвитку галузі, безперервній роботі кожного підприємства.

Основна увага приділяється гідній оплаті праці металургів і гірників. Не секрет, що більшість із них працюють у важких та шкідливих промислових умовах, а отримують здебільшого менше, ніж працівники, зайняті на підприємствах і в організаціях інших видів економічної діяльності.

Завдання всіх ланок нашої профспілки – добитися розміру заробітної плати не нижче шести прожиткових мінімумів насамперед для робітників провідних професій, а потім вийти на такий рівень у середньому по підприємству. Головними інструментами в досягненні цієї мети були і залишаються Галузева угода та колективні договори.

У Галузевій угоді на 2011–2012 роки визначено мінімальний рівень тарифу 1-го розряду працівника з нормальними умовами праці в розмірі не менше 105% мінімальної заробітної плати. Розмір заробітної плати

Не менше  
**60%**

має становити вартість робочої сили в ціні виробленої продукції за європейськими нормами.

некваліфікованого працівника за повністю відпрацьовану норму часу в нормальних умовах праці має бути не нижчим за розмір фактичного прожиткового мінімуму. (За даними ФПУ, в листопаді 2011 року він становив 1272 грн). Власники зобов'язалися збільшити кількість працівників, заробітна плата яких перевищує розмір трьох прожиткових мінімумів, а також забезпечити зростання середньої заробітної плати не менш ніж на 18%.

## НЕОБХІДНІ НОРМИ – В КОЛДОГОВІВ

Найважливіше завдання профспілки в 2012 році полягає в тому, щоб необхідні норми було покладено в основу колективних договорів і втілено в життя на кожному підприємстві. Наша пропозиція уряду – встановити на 2013 рік мінімальну заробітну плату не нижче рівня фактичного прожиткового мінімуму, а сам прожитковий мінімум обчислювати за новою методикою, поповнивши продуктивний кошток більш калорійними і різноманітними продуктами харчування, враховуючи сімейне, податкове навантаження, зростання цін на споживчі послуги, платну медицину й освіту.

За європейськими нормами, вартість робочої сили в ціні виробленої продукції має становити не менше 60%. Нам доведеться ще багато попрацювати, щоб наблизити оплату праці до євростандартів. Попри те, що Україну таки визнали країною з ринковою економікою, можна з упевненістю сказати, що заробітна плата

## МОВОЮ ЦИФР

Зважаючи на важкість та шкідливість робіт, профспілкою спільно з Харківським державним інститутом праці та соціально-економічних досліджень, за нормативами Міністерства охорони здоров'я України було визначено галузевий стандарт оплати праці металурга. Заробітна плата, встановлена за даною методикою, становить 6,3 прожиткового мінімуму для працездатного громадянина. Сьогодні це 6760 гривень. Слід зауважити, що заробітну плату такого розміру, і навіть вище, отримують робітники провідних професій галузі. Постійно зростає і рівень середньої заробітної плати. Так, за підсумками 2011 року, на вітчизняних металургійних та підприємствах із видобутку металевих руд він перевищував середній по промисловості більш ніж на 27%.

в нас ще не має ринкового характеру.

## ЗА ПІДВИЩЕННЯ ДОБРОБУТУ РОБІТНИКІВ

Частка оплати праці в собівартості продукції становить незначну величину. На провідних металургійних підприємствах ця величина коливається в межах 2,6–3,9%. Це говорить про те, що господарями підприємств привласнюються не тільки прибуток, а й велика частина коштів, необхідних для відтворення робочої сили.

Профспілка й надалі застосуватиме державні важелі підвищення добробуту працівників, але нам необхідно ефективніше використовувати й можливості колективного регулювання. Водночас, як свідчать дані аналізу колективних договорів, нерідко профспілкові комітети не добираються прийняття конкретних зобов'язань щодо зростання

заробітної плати, погоджуються з аргументами представників власника про начебто неможливість збільшення заробітної плати.

Надзвичайно важливою проблемою гірничо-металургійного комплексу України є застарілі обладнання та технології. Звичайно, власники засобів виробництва розуміють, що в сучасному світі, де панує жорстка конкуренція, не можна вижити лише за рахунок надексплуатації трудящих. Потрібні вагомі інвестиції у виробництво, тож найбільш далекоглядні власникикладають чималі кошти в його модернізацію, проте подібні процеси відбуваються далеко не на всіх підприємствах. На жаль, є господарі, які економлять не лише на інвестиціях, а й навіть на проведенні поточних і капітальних ремонтів. У таких випадках профспілка не має права мовчати. Адже інвестиції цікавлять нас не тільки як основа збільшення кількості та по-

ліпшення якості продукції, а значною мірою як основа безаварійної та високопродуктивної роботи. Лише на новому обладнанні, з новими технологіями можна здійснити якісне зростання конкурентоспроможності продукції, рівня оплати праці.

## ОСНОВИ ПЕРЕГОВОРНОГО ПРОЦЕСУ

Нині на підприємствах і в організаціях триває процес переговорів і укладення колективних договорів. Перед профспілковими комітетами поставлене завдання максимально використовувати переговorny процес для досягнення головної мети – поліпшення добробуту працівників галузі. При цьому необхідно домагатися, щоб у кожному колдоговорі, крім традиційних, були присутніми розділи «Виробничо-економічна діяльність і розвиток підприємства», «Нормування праці та оплата праці». Їх слід наповнити конкретним змістом, що, звичайно ж, не легка справа. Потрібен серйозний переговорний процес пошуку взаємоприйнятних компромісів. Адже кардинальних змін у визначенні ціни робочої сили не відбудеться доти, доки ми з вами виявлятимемо пасивність. Працівники, члени профспілки очікують від нас економічно грамотних дій та вагомих результатів у діалозі з роботодавцями й владою.

**ВОЛОДИМИР КАЗАЧЕНКО,**  
ГОЛОВА ЦЕНТРАЛЬНОГО  
КОМІТЕТУ ПРОФСПІЛКИ  
МЕТАЛУРГІВ І ГІРНИКІВ  
УКРАЇНИ



**ПРОСИМО ДОПОМОГИ**

**ЦЕНТРАЛЬНИЙ КОМІТЕТ ПРОФСПІЛКИ ПРАЦІВНИКІВ ВУГІЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ ПРОСИТЬ НАДАТИ ДОПОМОГУ ПОСТРАЖДАЛИМ ШАХТАРЯМ І СІМ'ЯМ ЗАГИБЛИХ ГІРНИКІВ ШАХТИ «ПІВНІЧНА»**

Вибух газоповітряної суміші 6 лютого на шахті «Північна» ДП «Дзержинськвугілля», від якого постраждали 10 гірників, не залишив байдужим нікого в Україні. Постраждалим та родинам загиблих надається усіляка підтримка і допомога. Голова Профспілки працівників вугільної промисловості України Віктор Турманов звернувся до територіальних і первинних організацій Укрвуглепрофспілки з проханням надати фінансову допомогу сім'ям загиблих шахтарів, а також гірникам, які перебувають на лікуванні в

опіковому центрі Донецька і стан яких лікарі оцінюють як важкий і вкрай важкий. Тому будь-яка допомога буде прийнята ними з глибокою вдячністю. Реквізити для надання допомоги:

**ппо оп  
«ШАХТА «ПІВНІЧНА» ДП  
«ДЗЕРЖИНСЬКВУГІЛЛЯ»  
Р/Р 260043018511 у ФІЛІЇ  
ДЗЕРЖИНСЬКОГО  
ВІДДІЛЕННЯ № 5369  
ОЩАДБАНКУ  
МФО 394147  
ЄДРПОУ 21955795**

**ЗАКАРПАТТЯ**

**ПРОФСПІЛКА ДЕРЖУСТАНОВ ВИЗНАЧАЄ ЗАВДАННЯ**



Голова обкому профспілки Марія Петечук (піворуч) вручає нагороду голові Іршавського райкому профспілки Олені Кудрей

До практики роботи Закарпатської обласної профспілкової організації працівників держустанов увійшло заслужено звання на засіданні президії звітів міських і районних профорганізацій. На останньому засіданні заслухано звіт Мукачівської міської організації профспілки, яка в співпраці з владними структурами забезпечує захист соціально-економічних прав та інтересів спільноти міста. Це, зокрема, робота з підготовки і укладення колективних договорів у трудових колективах, дотримання норм трудового законодавства, оздоровлення працівників та членів їх сімей, проведення спортивно-масової роботи. Зазначеним питанням присвятила свій виступ на розширеному засіданні президії обкому профспілки заступник голови Мукачівського міського профспілки Наталія Петришина. Як зазначила голова обласної профорганізації працівників держустанов Марія Петечук, найближчим часом буде надано практичну допомогу первинним профорганізаціям галузі в питаннях прове-

дення колдоговірної роботи. До порядку денного галузевої профспілки мають входити і питання мотивації профспілкового членства, залучення працівників державних установ до профспілки, системного навчання профспілкового активу, вдосконалення наочності та гласності профспілкової роботи тощо. Серед першочергових завдань обкому профспілки – участь первинних організацій у Всеукраїнському галузевому конкурсі на кращий колективний договір 2012 року, підписання галузевої угоди між Закарпатським обласним управлінням Ощадного банку України і обласною профспілковою організацією на 2012–2013 рр., підготовка однієї з кращих оздоровничих країв – дитячого оздоровчого табору «Вогник» до прийому дітей, проведення галузевої спартакіади тощо. Із нагоди 80-річчя утворення профспілки працівників державних установ Марія Петечук вручила нагороди кращим профспілковим активістам галузі.

**СЕРГІЙ БАРАНЧИКОВ**  
ФОТО АВТОРА

**ДІАЛОГ ІЗ ВЛАДОЮ**



**ПОЧУТИ ОДИН ОДНОГО**

На початку лютого відбулася зустріч лідерів Федерації профспілкових організацій Чернігівської області з народними депутатами Верховної Ради України, життя яких пов'язане з Чернігівщиною. Така форма співпраці була започаткована кілька років тому для пошуку шляхів вирішення нагальних проблем області, а також обговорення актуальних законопроектів.

Відкриваючи зустріч, голова ФПО Чернігівщини Микола Богдан охарактеризував соціально-економічний стан області й вказав на конкретні проблеми. Йшлося, зокрема, про ситуацію на ВАТ «Чернігівський завод радіоприладів», ПАТ «Чернігівське «Хімволокно», керівництво якого досі не може знайти коштів (близько 100 млн грн) для запуску виробництва. Від нестачі державних замовлень страждає і ПрАТ «Камвольно-суконна компанія «Чексіль». На іншому Прилуцькому підприємстві – ПАТ «Завод «Будмаш» через заборгованість з відшкодування ПДВ існує реальна загроза втрати робочих місць. Усі ці підприємства були бюджетоутворюючими в

області. Микола Богдан також висловив занепокоєння ситуацією, що склалася в області щодо судових процесів щодо права власності на профспілкові адмінбудівлі. Голова облпрофспілкової організації працівників лісового господарства Чернігівщини Йосип Райчинець уніс пропозицію, щоб присутні народні депутати направили депутатський запит із цього приводу до вищих органів влади. Обговорювались і проблеми роботи фондів загально-обов'язкового державного соціального страхування, які не мають правління в областях (крім Фонду соцстрахування з тимчасової втрати працездатності). Цим профспілки та роботодавці штучно відстор-

нені від участі в реальному управлінні фондами і контролю за використанням коштів застрахованих осіб. А кошти фондів чималі – до них спрямовується більше 40% нарахованої зарплати працівників. Профспілки турбують і проблеми, що виникли в зв'язку з прийняттям 2011 року змін до базового пенсійного закону, які значно погіршили пенсійне забезпечення як майбутніх, так і нинішніх пенсіонерів. Біля 40% працівників, які отримують зарплату в конвертах, не сплачують жодних внесків до Пенсійного фонду, а це негативно вплине на розмір їхньої пенсії в майбутньому. Представники ФПО Чернігівщини заклика-

ли нардепів захистити права трудящих і не допустити обмеження прав профспілок при прийнятті в другому читанні проекту Трудового кодексу України. Керівників низки галузевих облпрофорганізацій цікавили питання щодо забезпечення виконання прийнятих законів України, підвищення заробітної плати, вирішення проблеми фінансування малокомплектних сільських шкіл, пенсійного забезпечення вчителів та врахування профспілкових пропозицій до законопроекту «Про вищу освіту». Вислухавши пропозиції та прохання представників профспілкової області, народні депутати Віталій Корж, Володимир Лещенко та помічник народного депутата Олега Ляшка Заріпка Омельченко в своїх виступах пообіцяли розібратися і посприяти вирішенню згаданих проблем.

**ВІТАЛІЙ КОПИЦЬ,**  
ЧЕРНІГІВСЬКА ОБЛ.

**ПІД ЗАГРОЗОЮ ЛІКВІДАЦІЇ**  
Унікальне й багатостраждальне підприємство ПАТ «Прилуцький завод «Бікозин» уже другий рік перебуває під загрозою повної ліквідації. Наразі завод зупинено, заборгованість із зарплати становить близько 3,9 млн гривень.

ДОПОМОГА

## ПРАВО НА ЗВЕРНЕННЯ

У ФПУ створена і діє Приймальня громадян, покликана забезпечити реалізацію конституційного права членів профспілок на звернення і, відповідно до компетенції ФПУ, сприяти вирішенню порушених у цих зверненнях питань.

Працівники Приймальні громадян забезпечують організацію та проведення особистого прийому членів профспілок Головою ФПУ та його заступниками, здійснюють щоденний прийом громадян, які звертаються до ФПУ зі своїми проблемами, надають консультації і роз'яснення з питань трудового, профспілкового, пенсійного, житлового та соціального законодавства України.

У минулому році на особистому прийомі в Приймальні побували понад 1 тис. осіб. Фахівцями апарату ФПУ розглянуто 401 письмове звернення громадян. За результатами цього розгляду підготовлено та надано 397 відповідей.

З метою оперативного реагування на звернення профспілкових організацій та членів профспілок із питань реалізації і захисту їхніх прав та законних інтересів у ФПУ створена і функціонує профспілкова «гаряча лінія», на яку протягом 2011 року надійшло більш ніж півтисячі повідомлень. Аналіз питань, порушуваних у зверненнях громадян на особистому прийомі, за телефоном профспілкової «гарячої лінії» в листах, свідчить, що найбільш актуальними залишаються проблеми, пов'язані із застосуванням трудового законодавства та захистом трудових прав, пенсійним забезпеченням, організацією і проведенням профспілкової роботи, дотриманням профспілкових прав. За статистикою, характер зазначених звернень насамперед зумовлений негативними наслідками фінансово-економічної кризи в країні, мавсвим вивільненням працівників, зростанням нелегальної зайнятості, невиплатою зароблених працівниками коштів, порушенням законодавства про відпустки тощо.

Більшість профспілкових організацій зверталися з приводу утисків з боку роботодавців та переслідування профактивістів у зв'язку з виконанням ними своїх громадських обов'язків. Певна частина зазначених звернень була пов'язана з організацією діяльності профспілок, зокрема процедурою створення та ліквідації профспілкових організацій, реєстрацією змін до статутних документів та в складі керівних органів профспілки. Численні питання виникали в зв'язку із запровадженням Закону України «Про захист персональних даних».

Як і в минулі роки, традиційно великою залишається кількість звернень із питань пенсійного забезпечення. Упровадження пенсійної реформи, перерахунок пенсії та їх низький рівень, порушення в сфері соціальних виплат були основними чинниками, що зумовили таку тенденцію.

Членам профспілок та іншим громадянам, які зверталися до Приймальні громадян ФПУ, крім безпосередньої юридичної допомоги та усних роз'яснень, надавалися консультативні, інформаційні та методичні послуги з питань захисту їх прав і законних інтересів, а також необхідні витяги з нормативно-правових актів, зразки процесуальних та інших документів, довідкові матеріали й інформація.

Слід також зазначити, що успішному розв'язанню багатьох проблем, з якими звертаються до ФПУ члени профспілок та окремі громадяни, сприяє налагоджене взаємодія працівників Приймальні з відповідними фахівцями інших підрозділів апарату ФПУ, особливо відділу пенсійного забезпечення соціально-економічного департаменту, а також галузевих профспілок та територіальних профоб'єднань. З урахуванням аналізу й актуальності порушуваних у зверненнях громадян питань на сайті ФПУ та у «ПВ» регулярно розміщуються тематичні консультації та відповідні роз'яснення положень законодавства України.

ДЕПАРТАМЕНТ  
ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ  
ФПУ

ГОТУЄМОСЯ ЗАВЧАСНО



Відомо, що документи для призначення пенсії оформляються за місцем роботи. Якими нормативними актами це передбачено, і хто має цим займатися?

Василь ГРЧАК,  
м. Охтирка,  
Сумська обл.



## ПРО ПОРЯДОК ПОДАВАННЯ ДОКУМЕНТІВ НА ПЕНСІЮ

Статтею 44 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» передбачено, що заява про призначення пенсії та необхідні документи подаються до територіального органу Пенсійного фонду України (ПФУ) або уповноваженого ним органу чи уповноваженій особі в порядку, визначеному правлінням фонду. Постановою правління ПФУ від 25.11.2005 № 22-1 затверджено Порядок подання та оформлення документів для призначення (перерахунку) пенсії відповідно до Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» (далі – Порядок № 22-1).

Оскільки працюючим громадянам документи для призначення пенсії оформляються за місцем роботи, на кожному підприємстві (організації, установі) адміністрацією має бути визначено уповноважену посадову особу, на яку покладатимуться обов'язки з підготовки таких документів.

Уповноваженій особі доцільно вести облік працівників, які протягом певного періоду (приміром, року) виходитимуть на пенсію. Це потрібно

для того, щоб можна було завчасно перевірити документи, необхідні для призначення пенсії (чи всі записи внесені до трудової книжки і належно оформлені), зробити запити на інші підприємства щодо видачі уточнюючих довідок тощо.

Звертається за призначенням пенсії можна в будь-який час після виникнення права на пенсію. Для призначення пенсії за віком можна звертатися і до настання пенсійного віку, але не раніше ніж за місяць до виникнення такого права.

Пенсії за віком і по інвалідності призначаються незалежно від того, чи припинила особа працювати на час звернення за пенсією, чи ні. А пенсії за вислугу років призначаються лише після залишення роботи, яка дає право на цей вид пенсії.

Уповноважена посадова особа підприємства зобов'язана не пізніше ніж за місяць до дня досягнення працівником пенсійного віку повідомити йому про виникнення права на пенсію за віком, у тому числі на пільгових умовах. Працівник подає уповноваженій особі заяву про призначення пенсії за встановленою фор-

мою. До заяви обов'язково додається паспорт або інший документ, що засвідчує особу, місце її постійного проживання. Зразки заяви та інших документів, необхідних для призначення різних видів пенсій, зазначені в Порядку № 22-1.

Подана заява про призначення пенсії реєструється особою в журналі, який вона повинна вести. У десятиденний термін з дня одержання заяви про призначення пенсії уповноважена особа оформляє всі необхідні документи і подає їх до районного управління ПФУ.

Заяви про призначення пенсії реєструються в журналі реєстрації рішень районного управління ПФУ, який призначає пенсію. Заявнику або уповноваженій посадовій особі підприємства органом ПФУ видається розписка із зазначенням дати прийняття заяви, а також переліку одержаних і відсутніх документів.

Не пізніше 10 днів після надходження для призначення пенсії документів орган Пенсійного фонду повинен розглянути подані документи та прийняти рішення. При цьому органи ПФУ мають право

вимагати додаткового оформлення прийнятих і подання додаткових документів, а також перевіряти, якщо необхідно, обґрунтованість їх видачі. У разі відмови в призначенні пенсії заявникові направляється (видається) відповідне повідомлення із зазначенням причин відмови та порядку оскарження рішення.

Заява про призначення пенсії з усіма поданими документами та рішенням про призначення пенсії зберігається в окремій пенсійній справі на кожного пенсіонера в органі ПФУ за місцем фактичного його проживання. Документом, який підтверджує призначення громадянину пенсії, є пенсійне посвідчення, що видається органом, який призначає пенсію. За бажанням пенсіонера йому видається виписка з розпорядження про призначення (перерахунок) пенсії з інформацією про періоди страхового стажу та заробітної плати (доходу), які враховані при розрахунку пенсії.

Крім того, пенсіонеру видається пам'ятка, в якій зазначено права та обов'язки пенсіонерів. Зокрема, цією пам'яткою передбачено, що пенсіонери зобов'язані повідомляти органи ПФУ про обставини, що спричиняють зміну розміру пенсійної виплати або припинення її виплати: про вшугування чи звільнення з роботи, зміни в складі сім'ї.

ВОЛОДИМИР МАКСИМЧУК,  
ЗАВІДУВАЧ ВІДДІЛУ ПЕНСІЙНОГО  
ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНО-  
ЕКОНОМІЧНОГО ДЕПАРТАМЕНТУ ФПУ

Понад 1 тис. осіб

побували на особистому прийомі в Приймальні громадян ФПУ протягом 2011 року.



Історія, як відомо, рухається за спіраллю. 2011 року відзначалося 90-ліття введення нової економічної політики, або непу (в Україні його практичне запровадження почалося дещо пізніше – не 1921-го, а лише 1922 р.). Неп із допущенням у Радянській Росії деяких елементів капіталізму, ринкової економіки зіграв значну роль у відновленні економіки країни, зруйнованої громадянською війною. Він сприяв пожевленню виробництва, подоланню інфляції, стабілізації фінансової системи, наповненню ринку товарами і вирішенню соціальних проблем.

## БОРІТЬБА ЗА ПРАВА ТРУДЯЩИХ

Ключову роль у цей період судилося зіграти профспілкам, які в 1921–1925 рр., у пік розвитку непу, стали реальною силою, на яку зважали і влада, і нова буржуазія. У їхньому арсеналі був широкий набір методів боротьби за права людей праці: від переговорів і звернень до страйків та інших колективних акцій протесту.

Однією з найбільш активних була на той час профспілка металістів, чимало членів якої ще пам'ятали буремні події 1905–1907 рр., коли спостерігався пік профспілкового будівництва. Тому металісти сміливо «брали в оборот» чи то пихатих неymanів, чи зарозумілих «червоних директорів» на держпідприємствах, а також всіляких чиновників та бюрократів.

Із кінця 1921 р. почалося введення колдоговірної системи. Але просувалася ця справа викрай повільно. Особливо чинили опір приватники. А на той час із 60 металобробних підприємств 53 були передані в оренду. Тому Катеринославському райкому профспілки металістів довелося з ними повоювати. Особливо з «найвередливішими» серед них – заводчиками Райхманом і Фрідландом, які недоплачували робітникам, не пільгувалися про умови їхньої праці. Не обходилося й без погроз на адресу профактивістів. Спершу вимоги профспілки натикалися на жорсткий опір з боку цих дідків. Довелося навіть погрозувати їм страйками. Того ж Райхмана профспілка буквально затягала по судах. І неymanам таки довелося укладати на своїх заводах колдоговори, за виконання яких профспілка стежила дуже пильно.

Вдалося поставити на місце й хазяїна вагової фабрики Кейфмана, який заборював своїми працівниками 16 тис. карбованців. Оголошений профспілкою страйк на цьому підприємстві тривав кілька днів. ЦК профспілки металістів виділив на допомогу страйкуючим тисячу карбованців. Звернувшись також до трудового суду, за рішенням якого з фабриканта в примусовому порядку було стягнуто на користь робітників 20 тис. карбованців.

Не менш активно діяла профспілка й на державних підприємствах. У ході переукладення колдоговору на 1926 р. виникли складнощі на одному з найбільших у країні металургійному заводі ім. Жовтневої революції (він тоді об'єднував заводи ім. Петровського та ім. Леніна).

«Під час переговорів з господарниками, – говорив 31 грудня 1925 р. на засіданні «вузького» пленуму завкому профспілки його голова Федір Рязанов (один із колишніх керівників губернської ради профспілок, згодом – визначний господарник, директор Криворізького металургійного заводу, Герой Соціалістичної праці), – труднощі виявилися більшими, ніж можна було очікувати. Доводилося йти до третейського суду. Рішення його остаточно й обов'язкове для всіх сторін. Ставка першого розряду встановлена в 12 крб. 74 коп., терміном на 6 місяців, тобто заробіток підвищений на 16%... Комунальні послуги видаватимуться як і раніше, проїзди на трамваї та погати залишаються, видача вугілля залишається. Делегації райкому ВСРМ (Всеросійська спілка робітників металістів – прим. авт.) і завкому домоглися від представника «Південстали» надсилання телеграм на місця заводоуправлінням про те, аби з січня виплачували заробіток за новими ставками, без перегляду норм».

Відверто кажучи, читаючи в архівах, приміром, датовані 20-ми роками звернення Катеринославської губпрофради до органів влади, не переставав дивуватися їх високому рівню та аргументованості. Цей цінний досвід, безумовно, нам забувати не можна. Тим більше, що зростання цін, інфляція та інші «принади» ринкової економіки мають місце і в нашому житті. На що профспілки, звичайно ж, не мають права не реагувати!

## У 1921–1925 роках

профспілки стали реальною силою, на яку зважали і влада, і нова буржуазія.



Делегати 3-го всеукраїнського з'їзду профспілки металістів від Дніпропетровщини (1926 р.)

# ЯК ПРОФСПІЛКИ «ВИХОВУВАЛИ» НЕПМАНІВ

## СТРАЙКИ ЯК ДІЄВИЙ ЗАСІБ

Бійцівські якості виявляли в роки непу й члени профспілки хіміків. На той час в оренду було здано 12 підприємств цієї галузі. Причому деякі з них потрапили до рук їхніх колишніх хазяїв, котрі ще з дореволюційних часів й на дум не перенесли представників робітничого руху. Так, чимало часу відмовлялися від укладання колдоговору власники фабрики «Ленав». Вони ніяк не реагували на звернення профспілки. І терпець урвався! У серпні 1923 р., заручившись дозволом губернської ради профспілок, голова губвідділу хіміків Є. Лис і фабричний профсередок оголосили неymanам страйк. Одразу ж після зупинення роботи представник власника прибув до профспілки і підписав колдоговір.

Енергійними діями профспілки вдалося у 1925 р. зламати опір дуже неуступливих власників парфумерної фабрики «Зеноль». Робітники підприємства разом із профспілкою передали їм проект колдоговору, в якому передбачалося збільшення зарплати, надання місячної відпустки, компенсація у випадку виробничого травмування, забезпечення проїзними квитками. Але неymanи виявили небажання виконувати ці вимоги. Знадобилося «сильнодіючі» заходи у вигляді попередження про страйк, які врешті-решт таки подіяли. До речі, дуже активно використовувалися профспілками для «перевиховання»

## ЖИТТЯ РОБІТНИКІВ – ПІД КОНТРОЛЬ ПРОФСПІЛКИ

За ініціативою профспілки металістів, а також низки інших промислових профспілок у ті роки регулярно здійснювалися обстеження сімейних бюджетів і умов життя робітників та службовців. Адже зарплата більшості з них (навіть тих же металургів) не дозволяла через свою мізерність забезпечувати задоволення навіть елементарних потреб робітників і членів їхніх сімей, не кажучи вже про відновлення трудового потенціалу. Та й ту невелику зарплату з'їдала скажена інфляція, яка тоді панувала. Результати цих обстежень регулярно друкувалися в пресі, обговорювалися профактивом, аби потім, перетворившись на звернення в органи влади і до директорів підприємств, слугували обґрунтуванням для вимог щодо підвищення зарплати, вирішення соціальних питань.

неymanів і такі не менш дієві засоби, як виступи в пресі та на сценях клубів, випуск стінгазет та листівок.

Не давали спуску роботодавцям і непромислові профспілки. Так, місцевий відділ профспілки працівників місцевого транспорту, як повідомлявся в 1924 р. Катеринославській журналі «Звезда» в замітті «С хазяїнками не церемоніться», із санкції вищих спілкових органів оголосив страйк 13 «извозпромышленникам», які всіляко ухилялися від укладання з візниками – членами профспілки колдоговорів. Переговори з ними, що тривали два місяці, ні до чого не призвели. Після оголошення страйку деякі з господарів спробували було знайти десь осторонь штрейкбрехерів, проте завдяки енергійним заходам, вжитим спілкою за актив-

ною участю страйкарів та інспектора праці на місцевому транспорті, найняті працівники були «зняті з півдод». До 12-ї години дня опір господарів було зломлено. Губвідділ домігся підвищення зарплати на 49% і підписання всіма власниками колективних договорів.

У тому ж 1924 р. гроза місцевих підприємців – профспілка харчовиків оголосила страйк і бойкот у пекарні Бермана на знак протесту проти незаконних звільнень і побиття робітників.

## АРТІЛИ ДЛЯ БЮДЖЕТНИКІВ

Дуже багато проблем, як інколи трапляється й сьогодні, виникало в ті часи із фінансуванням бюджетних установ. Учителі, медики, держслужбовці подеколи

місяцями не отримували зарплати. Тому такого великого значення укладанню колдоговорів (особливо на селі) надавав оточений відділ профспілки освітян «Робос». І проведена в цьому напрямі робота дала позитивні результати. Так, у третьому кварталі 1924 р., наголошувалося в звіті окривідділу, діяло 12 колдоговорів, що охоплювали 3918 установ з 12605 працівниками. Діяли також договори з органами управління галуззю. В середньому по Катеринославу зарплата вчителя складала 34 крб. 40 коп., в округах – 27 крб. 95 коп., на селі – 21 крб. 50 коп.

Існували також договори з населенням про постачання ним продуктів для педагогів. Але вони часто не виконувалися, і тому профспілка домагалася виділення доцят із центрального бюджету. Ставилося питання і про дозвіл педагогічним працівникам займатися додатковим підробітком без бюрократичної огорожі зі зверненнями в органи народної освіти.

У зв'язку з тим, що тоді панувало безробіття, профспілка також створювала артлі, де педагоги, які опинилися без справи, могли заробити собі на життя. Надавалася також матеріальна допомога безробітним.

Особлива увага приділялася й правовому захисту. У цей період профспілка захищала інтереси освітян, виграла в судах 111 із 141 справи.

ВІКТОР КОВРИГА,  
М. ДНІПРОПЕТРОВСЬК

**ДЗЮДО**

**ГРЕКОВ ВИБОРОВ  
«СРІБЛО»**

Минулого уїк-енду австрійський Оберварт приймав Кубок світу з дзюдо серед чоловіків. Загалом у змаганнях узяли участь 380 спортсменів із 68 країн світу.



Україну представляли 10 спортсменів у всіх вагових категоріях, окрім 60 та 81 кг. Валентин Греков у ваговій категорії до 90 кг лише у фіналі поступився представникові Сербії Дмитрію Герасименку, відтак став срібним призером змагань. Принагідно Валентин здобув важливі рейтингові очки, які дали йому змогу потрапити до топ-22 найкращих дзюдоїстів світу, що мають право претендувати на отримання олімпійської

ліцензії на Ігри XXX Олімпіади в Лондоні 2012 року. Слід зазначити, що на олімпійську перепустку у ваговій категорії до 90 кг від України претендують одразу троє спортсменів – Вадим Синявський, Валентин Греков і Роман Гонтюк. Але відомо, що від країни на головних стартах чотириріччя може мас бути представлений лише один дзюдоїст, тож вирішальна боротьба за олімпійські ліцензії – попереду.

**СТРИБКИ У ВОДУ**

**ЧОТИРИ МЕДАЛІ  
СТРИБУНІВ**

Німецький Росток приймав перший етап серії Гран-прі зі стрибків у воду, де українська збірна, здобувши три срібні та одну бронзову медалі, посіла п'яте загальнокомандне місце.



Ілля Кваша двічі піднімався на другу сходинку п'єдесталу пошани: до індивідуального «срібла» у стрибках із триметрового трампліна додав іще й срібну медаль у синхронних стрибках у парі з Олексієм Пригоровим. Бронзові призери пекінської Олімпіади–2008 поступилися 11,61 бала німцям Стефану Феку – Патріку Хаусдінгу.

Ще одне «срібло» покляли до скарбнички збірної Олександр Бондар – Олександр Горшковозов, поступившись у синхронних стрибках із 10-метрової вишки німецькому дуєтові Патрік Хаусдінг – Саша Кляйн. Бронзові нагороди здобули Олена Федорова та Ганна Письменська, які відзначилися у синхронних стрибках із триметрового трампліна.

**ФЕХТУВАННЯ**

**«БРОНЗОВИЙ» ЕТАП  
ЖОВНІР**



У французькому Орлеані 132 спортсменки з 30 країн світу виборювали нагороди етапу Кубка світу з фехтування на шаблях серед жінок.

Наша співвітчизниця Ольга Жовнір дійшла до півфіналу, де у наднапруженому поєдинку поступилася росіянці Софії Великій (13:15). Відтак разом із кореянку

Чжи Ен Кім вона поділила третю сходинку п'єдесталу пошани. А «золото» змагань виграла олімпійська чемпіонка Маріель Загуніс із США.

**ХОКЕЙ**

39 по 11 лютого у Києві проходив Міжнародний хокейний турнір «Єврохокей–Челленджер», у якому взяла участь національна збірні команди України, Італії, Литви та Румунії. Поступившись італійцям у серії післяматчевих булітів, українці разом із перемогою у матчі віддали суперникам і перемогу на турнірі загалом.



Етап «Єврохокей–Челленджер»  
Результати матчів збірної України  
Україна – Румунія – 7:0 (1:0, 2:0, 4:0)  
Україна – Литва – 5:1 (1:0, 2:1, 2:0)  
Італія – Україна – 5:4 (2:1, 1:2, 1:0, 0:1, 0:0)

**НЕ ДОТИСЛИ ІТАЛІЙЦІВ**

Д о вирішального матчу головні претенденти на перемогу дісталися без втрат. Українці взагалі «феєрично» два матчі поспіль. Підопічні Анатолія Хоменка дещо скуто розпочали матч із румунами, але згодом потішили глядачів забитими шайбами на будь-який смак. Глядачі шаленіли на трибунах: адже збірна грає на очах рідної публіки, на жаль, не так часто (востанє, якщо не помилююсь, це було у квітні минулого року).

Тож українці «відвантажили» румунам сім шайб, зберігши власні ворота у недоторканості. У наших відзначилися Денис Заблудовський, Дмитро Андрющенко, Денис Ісаєнко, Дмитро Ісаєнко, Євген Пастух і двічі – Олександр Яковенко. Прикметно, що «синьо-жовті» забивали голи на будь-

який смак, відзначалися як у більшості, так і в меншості. Зрештою, навіть підсумкова статистика засвідчила беззаперечну перевагу господарів майданчика, які на понад 40 (!) разів частіше атакували ворота опонента (57–16).

Неквапливо розпочали українці і другий матч на турнірі. Вправно реалізувавши більшість післякидка Олександра Торяника, вдруге наші запалили червоне світло за воротами прибульців лише у середині другої двадцятихвилинки: знову у більшості відзначився Олександр Победоносцев. Однак не встиг Павло Борисенко довести рахунок до розгромного, як литовець Корнейчук відквитав одну шайбу. Утім, голи Сергія Черненка і Сергія Бабинця в останній двадцятихвилині не залишили сумнівів, хто піде з майданчика переможцем.

До вирішального матчу, в якому українці з італійцями мали визначити триумфатора турніру, збірні підійшли з однаковою кількістю очок. Апеннінці так само двічі святкували перемогу: здолали литовців у стартовому поєдинку 4:0 та наприкінці поєдинку вирвали перемогу в румун 4:3. Тож, як кажуть, суперники власними руками мали виборувати собі «щастя».

Про те, що це був матч рівних суперників, свідчить навіть «суха» статистика: співвідношення кидків 40–39 на користь італійців. Гости і в рахунку завжди були попереду, що правда, наші їм не давали розвивати успіх, постійно відновлюючи рівновагу. Так, на гол Бернарда, який відзначився уже на другій хвилині матчу, відповів Касянчук, реалізувавши більшість. Щоправда, не встигли наші відсвяткува-

ти закинуту шайбу, як Рокко знову вивів італійців уперед. Утім, на початку другої двадцятихвилинки Торяник відновив рівновагу. А влучний постріл Бенетті голом у меншості сквитав під завесу другого періоду той-таки Касянчук. У середині заключного двадцятихвилинки знову вивів гостей уперед: наші відповіли невідпорним кидком Пастуха.

Обопільні атаки у додатковий час закінчилися безрезультатно, тож вирішальною стала серія булітів. І хоч як не підтримували наших практично вщерть заповнені трибуни найбільшої кригої спортивної арени України, а доля виявилася прихильнішою до гостей, які разом із перемогою у матчі здобули перемогу й на турнірі. У матчі Румунія з Литвою перемогу святкували наші сусіди (4:3), які й випередили прибульців у боротьбі за третє місце.

**ТЕНІС**

**ПІСЛЯ МОНАКО – КІПР**

Збірна України з тенісу здобула впевнену перемогу над представниками князівства Монако у другій світовій групі розіграшу Кубка Девіса, не віддавши суперникам жодного матчу.



Чи вдасться українцям у наступному раунді Кубка Девіса поставити на коліна Маркоса Багдатіса?

Першу перемогу приніс Україні Ілля Марченко. Аби здолати Бенжамена Баллере, йому знадобилося майже три години. Попри розгромний рахунок останніх сетів, українцеві перемога не далася легко: вдалося реалізувати лише п'ятий матчбол. Можна було сподіватися на більш переконливу перемогу першого номера збірної Сергія Стаховського, але й він примусив уболівальників «синьо-

жовтих» добряче понервувати. Добре, що Сергій вчасно, як кажуть, «зібрався» і завдяки досвіду й майстерності завершив поєдинок на свою користь. Передбачалося, що в суботу від України в парі гратимуть Сергій Бубка та Денис Молчанов. Однак Бубку замінили Стаховський. Попри те, що хлопці вперше грали разом, Стаховський і Молчанов за весь матч віддали суперникам лише

Кубок Девіса. Євроафриканська зона. Друга група  
Україна – Монако – 5:0  
Ілля Марченко – Бенжамен Баллере – 3:6, 6:3, 6:1, 6:1  
Сергій Стаховський – Жан-Рене Ліснар – 6:1, 6:7, 7:6, 6:3  
Стаховський/Молчанов – Оже/Кюар – 6:2, 7:6, 6:4  
Денис Молчанов – Бенжамен Баллере – 6:3, 3:6, 6:4  
Ілля Марченко – Томас Оже – 6:3, 6:2

негасків Баллере у трьох партиях, а Марченко впевнено здолав опір Оже у двох сетях. У наступному раунді другої Євроафриканської зони українцям доведеться схрестити ракетки з тенісистами Кіпру, які минулого уїк-енду відсвяткували перемогу над марокканцями. Тож чекаємо на острів'ян 6–8 квітня разом з їхньою головною зіркою – Маркосом Багдатісом.

СТОРИНКУ ПІДГОТУВАВ  
ВОЛОДИМИР ПОЛЕТАЄВ,  
СПЕЦІАЛЬНО ДЛЯ «ПВ»

